

Εκτ. 5, 15.

Βλ. ΚΑΤ

ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΕΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

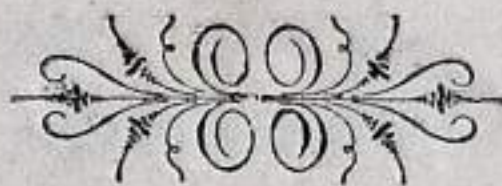

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΑΤΡΑΜΗ

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ

Τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ,
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ
ΣΕΡΓΙΟΥ Χ. ΡΑΦΤΑΝΗ.
1866.

Дѣо τήρων: In difesa dei nazionali Greci per la chiesa di rito greco orientale esistente fin dal 1518 nella città di Napoli.

καὶ ἡ ^{ἐκ} ἀπομνημονεύει: 1861

Evidenti ragioni del diritto competente alla chiesa e confraternita dei nazionali greci sotto il titolo dei S.S. PIETRO e PAOLO in Napoli, di esser rispettata nell rito greco orientale nonostante il decreto di Francesco 1° de 24 Marzo 1829. Diritto dimostrato con irrepugnabili elementi storici, civili, internazionali, politici e religiosi - questi desunti da solenni riconoscizioni nel corso di tre secoli finite per fino Dagli stessi sommi rappresentanti della chiesa latina.

opera dettata dall' Av. ACHILLE DIUPLESSIS.

Σύνοψ. 1-99, ὑποθέσθαι τὰ διατάγματα ἐν αἰς βασιλεῖ
ἀπὸ 2-1518 καὶ ἄλλῃ.

[L. H. Beckmann to Volop. & Georg. Traup. to Gräber.] in 1801.
342.

- Allegazione intorno al rilascio de' beni appartenenti alla Chiesa greca cattolica Romana de' ss. Pietro e Paolo di Napoli con un'appendice. Presso la 2^a Sezione della Corte di Appello di Napoli. Napoli 1882 (p. 1-21. *ἡμεῖς τὸ ἐκπληκτικὸν τῆς ἀπολὸς γὰρ τῆς δι-
αφορῆς Franc. Saverio Correria, Nicola de Luise, ἐμβαλλόμενοι καὶ
ἐκείνοι ἀπολὸς, ἐν τῇ ἐν οἱ. 94, ἐν ἀπομνημονίῳ ἐν ἀν. 2 τῶν ἐκπληκτικῶν.*)

— Βελγίου: Πάρδουα π. 12 σ. 3/8.

- The 5 species in Newbery: M. F. Davis, in 'Euz. Indig.' 1916, p. 127, 137

- *Delle Istorie della Chiesa Greca in Napoli esistente.* In
Napoli MCCCXC. p VII + 164. [Supplicius: Giam Vincenzis Meola]
(ignis Gelypodinors).

- Cucca, Dilucidazione

Napoli 1840 (ιδρυσάμεν ἡ ἐγγ. φιλ. Σύλλογος κτ.)

ΤΩ
ΣΕΒΑΣΜΙΟΤΑΤΩ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ
ΑΘΗΝΩΝ
ΠΡΟΕΔΡΩ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Κ. ΘΕΟΦΙΛΩ
ΑΝΔΡΙ ΦΙΛΟΓΕΝΕΣΤΑΤΩ
ΚΑΙ ΥΠΕΡ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ
ΑΚΑΜΑΤΩΣ ΣΥΝΕΡΓΟΥΝΤΙ.

Σεβασμιώτατε,

Τῆς ἐνταῦθα ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἐκ-
κλησίας στερουμένης Ἱστορικοῦ δοκιμίου δει-
κνῦντος τὴν θεμελίωσιν, προικοδότησιν καὶ
λοιπὰς περιπετείας, ἃς ἔλαβεν· ἐπιβάλλομαι,
ὥς ἐκ τῆς ἐφημεριακῆς ἐν αὐτῇ θέσεώς μου,
νὰ ἐκδώσω τὸ ἀνὰ χεῖρας τοῦτο πονημά-
τιον, πρὸς συμπλήρωσιν, εἰ δυνατόν, τοῦ

ἐπαισθητοῦ κενοῦ καὶ πρὸς διαφώτισιν τοῦ
Πανελληνίου.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Ὑμετέρα Πανιερότης συ-
νετέλεσεν ἐπὶ τοσοῦτον ὑπὲρ τοῦ πολυθρυλ-
λήτου ζητήματος τοῦ Πατρώου τούτου Να-
οῦ, ἐνόμισα καθήκόν μου νὰ διακοσμήσω
αὐτὸ διὰ τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἀφιερώσεως.

Δέχθητε οὖν, Σεβασμιώτατε Ἱεράρχα,
τὴν ἀφιέρωσιν τχύτην, ὡς ἐλάχιστον δεῖγμα
τῆς πρὸς Ὑμᾶς ἀφοσιώσεως καὶ ἀπαιτουμέ-
νου σεβασμοῦ μου, ἐπιδαφιλεύων μοι ἅμα
τὰς Ὑμετέρας θεοπειθεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Διαμένω

Νεάπολις τῇ 1 Ἰουλίου 1866.

Τῆς Ὑμετέρας Πανιερότητος
ὑποκλινέστατος θεράπων

Ν. ΚΑΤΡΑΜΗΣ Ἀρχιμανδρίτης
καὶ ἐφημέριος τῆς ἐν Νεαπόλει
Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΝΕΑΠΟΛΕΙ
ΤΩΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΥΠΟ
Ν. ΚΑΤΡΑΜΗ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ.

Η ἐν Νεαπόλει τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία, κειμένη εἰς τὴν ἑνεκα τοῦ Ναοῦ τούτου καὶ τῶν ἀνέκαθεν κατοικούντων Ἑλλήνων καλουμένην ὁδὸν τῶν Γραικῶν (vico dei Greci), ἐν τῇ συνοικίᾳ τοῦ Ἀγίου Ἰωσήφ, διαίρεται ἔσωθεν σταυροειδῶς κατὰ τὴν τῶν Ἀνατολικῶν συνήθειαν, ἔχει ρυθμὸν Βυζαντινὸν, στέγην θολοειδῆ, τροῦλλον λαμπρὸν ἄνω τοῦ ἱεροῦ βήματος, εἰκόνας ἀρχαιοτάτας βυζαντινῆς γραφίδος καὶ εἶναι μία τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ ὡραιότερων Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν τῶν διατελουσῶν ἐν Ἰταλίᾳ.

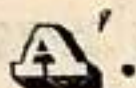
Συμφωνοῦντες μετὰ τοῦ Ἰωάννου Β. Μέολα τοῦ γράψαντος κατὰ τὸ 1790 ἱστορικὸν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης δοκίμιον (1), λίαν δυσχερὲς καθίσταται τῷ ἀναλαμβάνοντι ἔργον τοιοῦτον, καὶ μὴ ἔχοντι τὰ μέσα πρὸς ἀνίχνευσιν τῆς πρώτης ἐποχῆς αὐτῆς· διὸ ἐκφέρει, ὡς ἀδόκμενον ὅτι μικρόν τι Ἐκκλησίδιον ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων ὠκοδόμηται τὸ 1518 ὑπὸ Θωμᾶ τινος Παλαιολόγου, ἀνδρὸς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος, γόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς ὃν ἐδόθη τὸ γήπεδον καὶ 500 δουκάτα πρὸς οἰκοδόμησιν ὑπὸ

(1) Ὁρα—Delle Istorie della Chiesa Greca in Napoli esistente, Napoli MDCCXC.

Καρόλου τοῦ Ε'. ἀκολουθῶς ὅτι ὁ Θωμᾶς οὗτος ἦν υἱὸς τοῦ Δημητρίου τοῦ καλουμένου Ἀσσάν, ἐκ τῆς οἰκογενείας τοῦ τελευταίου τῶν Ἑλλήνων αὐτοκράτορος. Περὶ δὲ τοῦ ἐπωνύμου Ἀσσάν ἐπιπροστίθῃσιν ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος Παλαιολόγος χηρεύσας τὸ 1442 ἐνυμφεύθη ἀδελφὴν τινα τοῦ Ματθαίου Ἀσσάνου, ἐξ ἧς κατῆλθεν ὁ Θωμᾶς. Ταῦτα δὲ πάντα ἱστορεῖ οὐχὶ διὰ θετικῶν ἐκφράσεων, ἀλλὰ μετ' ἀμφιβολίας λέγων «Ὁ Δημήτριος Ἀσσάν μετὰ τοῦ μικροῦ Θωμᾶ εἰς χεῖρας, ἦλθον περιπλανώμενοι, ὅπως τύχῃσι βοηθείας ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀρχονίων Βασιλέων· τὸ κατ' ἐμὲ δὲ νομίζω νὰ ἠκολούθησε τοῦτο ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Φερδινάνδου.» ἄρα δείκνυται ἐλλειπῆς θετικῶν πληροφοριῶν τόσον περὶ τοῦ Θωμᾶ ὥς καὶ περὶ τῆς χρονίας καθ' ἣν ὠκοδομήθη ὁ Ναῦσκος.

Καίτοι ἐν τῇ αὐτῇ θέσει σχεδὸν καὶ ἡμεῖς διατελοῦμεν· ἐπιβαλλόμεθα ὅμως, ἐκ τῆς θέσεως ἡμῶν, νὰ ἐκθέσωμεν τὴν ἀνὰ χεῖρας διατριβὴν, σχετικῶς τῶν ἐγγράφων καὶ λοιπῶν μαρτυριῶν, ἃ ἠδυνήθημεν κατὰ τὴν ἐνταῦθα διαμονὴν ἡμῶν νὰ εὕρωμεν.

Ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς Νεαπόλεως, ὅπερ μέχρι τοῦ 15'. αἰῶνος διστέλει σχεδὸν ἀκατοίκητον, (1) ἡ Κυβέρνησις παρεχώρει γήπεδα τοῖς ξένοις τοῖς ἐρχομένοις πρὸς ἀποικισμὸν. Διὰ τοῦτο συσσωρευμέναι καὶ ἐν μικρᾷ ἀποστάσει ἐν τῷ μέρει τούτῳ ἀπαντῶμεν τὰς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τῶν Γενουησίων κτισθεῖσαν τὸ 1587, τὴν τοῦ Ἀγίου Ἰακώβου τῶν Ἰσπανῶν θεμελιωθεῖσαν τὸ 1540, τὴν τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τῶν Φλωρεντινῶν ἐγερθεῖσαν τὸ 1557, τὴν τῆς Ἀγίας Ἄννης τῶν Λομ-

(1) «Fuori le mura della Città nostra, con tutta l' ampliamento fattane d' Augusto la Città di Napoli non distendevasi oltre del vicolo detto dei Carboni»—Maldacea volume 1. p. 106.

βαρδῶν ἐπὶ τῆς αὐτῆς χρονίας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὴν κατὰ τὸ 1518 θεμελιωθεῖσαν Ἐκκλησίαν τῶν Ἑλλήνων, ἣτις γηράσαντος τοῦ θεμελιωτοῦ αὐτῆς Θωμᾶ Παλαιολόγου καὶ ἐκλιπόντος Ἱερέως Ἑλληνοῦ μετέβη εἰς χεῖρας Ἱερέως Δυτικοῦ.

Ἄπαντες σχεδὸν οἱ Ἱστορικοὶ συνάδουσιν ὅτι τὸ ἐκκλησιδὸν ἐκτίσθη ὑπὸ τινος Θωμᾶ Παλαιολόγου κατὰ τὸ 1518 διὰ τοὺς παρεπιδημοῦντας Ἑλληνας. Ὁ καθηγητὴς Ἀββᾶς Φραγκῖσκος Δ. Σάκκος διὰ τοῦ Γεωγραφοῦστορικοῦ λεξικοῦ του, περιγράφων τὴν λέξιν Napoli, λέγει ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου fu eretta nel 1518 da Tommaso Paleologo della Stirpe Imperiale di Constantinopoli per la Nazione Greca. (1) Ὅθεν καὶ ὁ Δυτικὸς οὗτος Ἱερεὺς ἐπισφραγίζει τὸ παρὰ πάντων διαθρυλούμενον, ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Θωμᾶ θεμελιωθεῖσα Ἐκκλησία ἡγέρθη ἀποκλειστικῶς διὰ τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, τοῦτέστι διὰ τοὺς Ὀρθοδόξους Ἀνατολικοὺς Ἑλληνας.

Ἀλλὰ πρὶν εἰσελθῶμεν εἰς τὰ καθέκαστα τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἀντικειμένου, ἀνάγκη νὰ ἐξιχνιάσωμεν, εἰ δυνατόν, τίς ὁ θεμελιωτὴς τοῦ Ἐκκλησιδίου Θωμᾶς.

Ἀναδιφοῦντες τὰ περὶ Παλαιολόγων καὶ πρὸ πάντων τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Μουζάκη Ἀλβανοῦ, ἐλθόντος καὶ ἀποθάνοντος εἰς Νεάπολιν, ἀνέκδοτον Ἰταλιστὶ χειρόγραφον εὑρισκόμενον ἐν τῇ ἐθνικῇ τῆς Νεαπόλεως Βιβλιοθήκῃ, ὅπερ διὰ τοῦ ἀξιοτίμου Ἰππότου Βολπικέλλα, πρώτου Βιβλιοθηκαρίου, ἐπεξεργάσθην, καὶ πρὸς θν ὁμολογῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς ἀείποτε πρὸς ἐμὲ εὐκολίας τοῦ μελετᾶν ἐν τῷ ἀπεράντῳ τούτῳ Κήπῳ τῶν Μουσῶν, μαυθάνομεν ὅτι πεσόντος τοῦ ἀοιδίμου Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου (1453), οἱ δύο ἐπιζήσαντες ἀδελφοὶ αὐτοῦ Δημήτριος, ἡγεμὼν τοῦ Μιστρά εἰς Λακεδαιμόνα, καὶ Θωμᾶς ἡγεμὼν Πατρῶν, ὁ μὲν Δημήτριος (1458) γενόμενος ὑποτελὴς τῷ κατακτητῇ διω-

(1) Ὁρα Dictionario Geografico—Istorico—Fisico del Regno di Napoli composto dall' Abate D. Francesco Sacco—In Napoli MDCCXCV.

ρίσθη ἡγεμῶν μέρους τινὸς τῆς Θράκης, ὅπου καὶ ἀπέθανεν, ὁ δὲ Θωμᾶς, κατὰ τὸ προῤῥηθὲν χειρόγραφον, μαθὼν ὅτι Μωάμεθ ὁ Β'. ἐξορμαῖ κατ' αὐτοῦ εἰς Πάτρας, ἐδραπέτευσεν εἰς Ῥώμην, λαβὼν τοὺς υἱοὺς τοῦ Ἀνδρέα καὶ Ἐμμανουὴλ καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ Ἑλένης, καθὼς εἰσέτι καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, ἣν ἐδωρήσατο Πίῳ τῷ δευτέρῳ, καὶ ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θωμᾶ, ὁ Πάππας Σηζτος ἐνύμφευσεν τὴν Ἑλένην μετὰ τοῦ Λαζάρου τῆς Σερβίας. (1)

Τῷ χειρογράφῳ τοῦ ῤῥηθέντος Μουζάκη, περὶ τοῦ τάφου τοῦ ὁποίου θέλομεν ποιήσει μνηεὶαν ἀκολουθῶς, ὡς εὕρισκόμενον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μας, ὀφείλομεν δοῦναι μεγίστην αὐθεντείαν, ὡς πραγματευόμενον καὶ διαφωτίζον ἀρκούντως περὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, περὶ τῆς τοῦ Σκεντέρμπεη καὶ περὶ ἐκείνης τῶν Παλαιολόγων. Τὴν πραγματείαν ταύτην ἀντέγραψεν ὁ προῤῥηθεὶς Βολπικέλλας ἐκ τῆς πρωτοτύπου εὐρεθείσης ἐν τοῖς Βιβλίοις τοῦ Βαρῶνος Πουλιανέλλο Μαρτίνου Δε-Κάλλες, οἰκογενείας συγγενευούσης μετὰ τῆς τοῦ Μουζάκη, καὶ ἀφιέρωσεν ἐν τῇ ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ. Ἦτησά μιν ἀντίγραφον ἵνα μεταφράσω καὶ φέρω αὐτὸ εἰς φῶς· ἀλλὰ δυστυχῶς διακωλύεται ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ. Μὲ ἐβεβαίωσεν ὁμῶς ὅτι πρὸ τῆς ἀφιέρωσεως δέδωκεν ἀντίγραφον αὐτοῦ τῷ Πρώτῳ Καθηγητῇ Καρόλῳ Ὄπφ, ἐπὶ ὑποσχέσει ἐκδόσεως. Ὁ Κύριος Ὄπφ ἐξέδωκε διὰ τῆς Πανδώρας κατάλογον τῶν ὑπ' αὐτοῦ εὐρεθέντων χειρογράφων ὑπὸ τὸν τίτλον «Γραικορωμαϊκὰ Χρονικὰ», μεθ' ὧν συγκαταλέγει καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ Μουζάκη. (2)

Κατὰ τὴν ὑπὸ χρονίαν ὁμῶς 26 Ἰανουαρίου 1636, ἐσχάτως εὐρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν ἐν τῇ μικρᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς

(1) Ὅρα περὶ ὧν αὐτῶν καὶ Istoria della decadenza o rovina dell' Impero Romano di Edoardo Gibbon. Firenze 1863.—Ἱστορίαν Μελαιρίου Ἀθηνῶν Τόμ. Γ'. Κεφ. ΙΕ.—Nuova Ciclopedia Popolare ovvero Dizionario generale di Scienze. Torino 1848—Tomo X. καὶ Histoire universelle ouvrage posthume de Jean de Miiller—Tome second.

(2) Πανδώρα. Φυλλάδιον 328. «Γραικορωμαϊκὰ Χρονικὰ.»

Λανδόλφης (Landolph) ἐν Ἀγγλίᾳ (1) βλέπομεν ὅτι ὁ τοῦ αὐτοκράτορος ἀδελφὸς Θωμᾶς, εἶχε καὶ ἕτερον υἱόν, τὸν Ἰωάννην, τοῦ ὁποίου δὲν ποιεῖται μνείαν οὔτε ὁ Μουζάκης, οὔτε ὁ Γίββων, οὔτε ὁ Δουκάγγιος, ὁ τοσοῦτον περὶ παλαιολόγων δμιλήσας (2). Τὸν Ἰωάννην τοῦτον εὐρίσκομεν τεκνοποιήσαντα· διότι ὁ ἐν Λανδόλφῃ ταφείς Θεόδωρος Παλαιολόγος, ἐκ Πισαύρου τῆς Ἰταλίας, ἦν υἱὸς Καμίλλου, υἱοῦ Προσπέρου, υἱοῦ Θεοδώρου, υἱοῦ Ἰωάννου, υἱοῦ Θωμᾶ, ἀδελφοῦ δευτέρου Κωνσταντίνου ἐγδόου τοῦ Παλαιολόγου. Ἀλλ' ὁ Θωμᾶς οὗτος κατὰ τὸν Μουζάκην καὶ τὸν ἱστορικὸν Hardion (3) ἀπέθανε πεντηκοντούτης εἰς Ῥώμην, ἐνῶ ὁ τοῦ Νάϊσκου Θεμελιωτῆς Θωμᾶς ἐτελεύτησεν εἰς Νεάπολιν· ἄρα ἀπαράδεκτον ὅτι ὁ ἡμέτερος Θωμᾶς ἦν ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος, πολὺ δὲ μᾶλλον ὁποῦ ἐν τῇ ἐν Νεαπόλει Ἐκκλησίᾳ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου (San Giovanni Maggiore) ἐπὶ πλακὸς προσηρμοσμένης εἰς τὸν τοῖχον ἀναγινώσκεται Thomas Demetrii F. Assanius Paleologus Senatorii vir ordinis e Bizantio cujus majores regum adfinitate clari Treballis et Corinthiis dominati sunt eversa a Turcis patria puer ad reges Neap. Aragoneos deductis honesto semper habitus loco fortunam cor. ad extrema terrar. dun vixere non defervit demum senex reversus aram dei genitrici de suo P. an. Salut. hominum MDXXIII. Δείκνυται οὖν ὅτι ὁ Θωμᾶς οὗτος ἔτι νέος ἦλθεν εἰς Νεάπολιν, ὅτι τὸ 1523 ἦν προβεβηκὼς καὶ ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἔζησαν εἰς Κόρινθον καὶ εἰς τὰ μέρη τῶν Τριβαλλῶν. Ἀλλ' οἱ Τριβαλλοὶ ἦν ἔθνος Θρακικὸν κατοικοῦν ἐν τῇ κάτω Μοισίᾳ, μεταξὺ τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ καὶ τῆς Δυτικῆς Θράκης (4). Ἀφοῦ λοιπὸν ὁ Δη-

(1) Πανδώρα· φυλ. 232—«Ὁ τελευταῖος τῶν Παλαιολόγων.»

(2) Historia Byzantina. Familiae Augustae Byzantinae Stemma Paleologorum—De caeteris Palaeologis quorum stirpis incerta.

(3) Storia Universale Tom. 20.

(4) Ἡρόδοτος 4. 49, Στράβων 308. Διόδωρος 15. 36. Καὶ μετάφρασις,

μήτριος Παλαιολόγος ὁ λαβὼν υἱὸν Θωμᾶ, ἡγεμόνευσεν ἐν μέρει τινὶ τῆς Θράκης, ὅς, κατὰ τὸν Μουζάκην προηγεμόνευσεν εἰς Μιστρά τῆς Λακεδαιμόνος· δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν ὅτι ὁ θεμελιωτὴς τοῦ Ἐκκλησιδίου Θωμᾶς ἦν υἱὸς τοῦ Δημητρίου, τοῦ ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Αὐτοκράτορος, ὅστις, νέος ἔτι, φεύγων τὸν Ὄθωμανικὸν ζυγὸν μετέβη περὶ τὰ τέλη τοῦ 14. αἰῶνος εἰς Νεάπολιν, ἐφιλοξενήθη ὑπὸ τοῦ τότε ἡγεμόνος, ἔλαβε γήπεδον παρὰ τὸ μέρος, ὅπου ἐδίδετο τοῖς προσερχομένοις πρὸς ἀποικισμὸν ξένοις, ὠκοδόμησε τὸ ἐκκλησιδίου, τὸ οὐδεμίαν ἑτέραν πρόσδοδον κατ' ἀρχὰς ἔχον ἢ μόνον ἑπτὰ δουκάτων ἐξ ἑνὸς μακελείου εὐρισκομένου εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ ὅτι οἱ διὰ προγενεστέρων μεταναστεύσεων παρεπιδημοῦντες Ἕλληνες ἐτέλουν ἐν αὐτῷ τὰ τῆς πατρίδος θρησκείας των.

Β'.

Καὶ τῷ ὄντι πολλαὶ Ἑλλήνων μεταναστεύσεις ἐν τῷ Βασιλείῳ τῶν δύο Σικελιῶν, κατὰ καιροὺς ἐγένοντο. (1) Κατὰ τὸν Ἰουστινιάνην (2) πέντε χιλιάδες Ἑπειρωτῶν καὶ ἐτέρων Ἑλλήνων ἦσαν τὸ 1487 ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βασιλέως Φερδινάνδου, οἷς διὰ διατάγματος 30 Αὐγούστου 1488, παρεχώρησεν ἐπιτελεῖν τὰ τῆς θρησκείας των καὶ διοικεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἑαυτῶν πατρίδος. Τοῦτο δὲ οὐδόλως θαυμαστὸν, διότι ἐν ἑτέρῳ 7 Σεπτεμβρίου 1784 ἀναγινώσκομεν «ἄρθρον 10. Ἐπὶ τῶν λαμπρῶν ἰχνῶν

ἐκ τοῦ Ἰταλικοῦ, Ἱστορίας Σκεντέρμπεκ ὑπὸ Παππαδοπούλου Βρετοῦ, ἐνθα γινομένης μνείας περὶ τῆς τοῦ Σκεντέρμπεκ λέγει «ἔλαβε δὲ εἰς γυναῖκα τὴν θυγατέρα τοῦ ἡγεμόνος τῶν Τριβαλλίων, τῶν κατοικούντων τότε μεταξὺ Μακεδονίας καὶ Βουλγαρίας» Τόμ. Α'. Σημειωτέον δὲ ὅτι οὗτος συμφωνεῖ πληρέστατα μὲ τὸ χειρόγραφον τοῦ Ι. Μουζάκη.

(1) *Descrittione del Regno di Napoli* di Scipione Mazzella Napolitano. In Napoli MDCL, ἐνθα βλέπει τις πλείστας εὐγενεῖς τῆς Νεαπόλεως οἰκογενείας ἐλθούσας ἐξ Ἑλλάδος.—*Storia di Sorrento* del Dr. G. Maldacea.

(2) Giustiniani. *Dizionario Storico-Geografico* Tom. 1.

τῶν ἡμετέρων προκατόχων τῶν ἀείποτε παραχωρησάντων εἰς τὸ ἡμέτερον Βασίλειον καὶ κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν πόλιν τῆς Μεσσήνης καταφύγιον, ἄσυλον καὶ ἰδιαιτέρας χάριτας, προνόμια καὶ δείγματα εὐνοίας εἰς ἐκείνους τοὺς χριστιανούς, ὥστε δὲ εἶναι τοῦ δόγματος τῶν οὐνιτῶν Γραικῶν καὶ ἀπέφευγον τὸν ὄλεθρον τοῦ πολέμου καὶ τὰ βάρη τοῦ ζυγοῦ τῶν Μουσουλμάνων Γραικοί, Ἀρμένιοι . . . Ῥῶσσοι ἢ ἄτομα οἰουδὴποτε ἄλλου δόγματος τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς δύνανται νὰ μεταβῶσιν ἐλευθέρως καὶ νὰ καταφύγῃσι μὲ τὰς οἰκογενείας των ἐν Μεσσήνῃ ὑποσχόμεθα εἰς αὐτοὺς εἰσέτι τὴν ἐλευθερίαν καὶ δημοσίαν λατρείαν τῆς θρησκείας των, καὶ νὰ ἔχωσιν ἐκκλησίαν καὶ ἱερεῖς. » (1).

Τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιδίου καὶ τῆς φιλοξενίας τοῦ ἡγεμόνος διαδοθεισῶν, πλεῖστοι τῶν Ἑλλήνων προσέτρεχον ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ προκρίνοντες τὴν Νεάπολιν διὰ τὸ ἐπιτελεῖν ἐλευθέρως τὰ τῆς θρησκείας, τοσοῦτον ἐπὶ Καρόλου ε'. τὸ ἀνατολικὸν δόγμα ἠνέχετο, ὥστε ὠρίσθη πρόστιμον χιλίων δουκάτων παντὶ ἀντιφερομένῳ εἰς τὸ ὑπὲρ τῶν ὀρθόδοξων Βασιλικὸν βούλευμα. Ἀκολούθως πεμφθέντος τοῦ γολάρχου Α. Δόρια (2) εἰς Μοθώνην, Κορώνην καὶ Πάτρας, οἱ κάτοικοι μὴ ὑποφέροντες τὸν ἀφόρητον ζυγὸν τοῦ τυράννου, πολλοὶ οἰκογενειακῶς διὰ τοῦ στόλου τούτου ἐλθόντες διεσκορπίσθησαν εἰς ἅπαν τὸ βασίλειον. Μετὰ δὲ τῆς πληθύος ταύτης ἀπῆλθε καὶ ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῶν Βενέδικτος, ὅστις, κατὰ τὸν ἱστορικὸν Μόλεαν, ἰδὼν ὅτι «αἱ ἕτεραι ἀποικίαι τῶν Ἀλβανῶν Ἑλλήνων, ἐλθόντων προγενεστέρως παρηνοχλοῦντο καὶ διεταράττοντο ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐπισκόπων καὶ βαρόνων εἰς τὴν ἐπιτέλεσιν τῆς λειτουργίας εἰς τὴν ἰδιάζουσιν ἐν τῇ θυσίᾳ μεγαλοπρέπειαν, εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν

(1) Ἱστορικὴ ἔκθεσις τῶν ἐν Σικελίᾳ Ἀλβανῶν ἀποικιῶν ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου. Ἀθῆναι 1848.

(2) Πανδώρα Φυλ. 31. καὶ Napoli Sacra di D. Cefare Eugenio-pagina 541.

μυστηρίων, εἰς τὴν κατὰ τὸ δόγμα των Ἐκκλησιαστικὴν ταφὴν τῶν ἀποθνησκόντων καὶ εἰς τὴν ἐκφορὰν τοῦ ἑλληνικοῦ σταυροῦ τῆς ἐκκλησίας των,» ὑποτίθεται ὅτι μετέβη τὸ 1536 τῷ Πάππᾳ Παύλῳ Γ'. ὃς ἀκούσας τὰ δίκαια παράπονά τοῦ Ἑλληνοῦ Ἐπισκόπου, ἀνενέωσε τὴν ὑπὸ τοῦ Λέοντος δεκάτου πρὸ δεκαοκταετείαν δημοσιευθεῖσαν Βούλλαν, διατάξας τὴν παῦσιν τῆς καταδιώξεως, τὴν ἐλευθερίαν χρῆσιν τοῦ δόγματος αὐτῶν καὶ τὴν ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων τῆς Καπούης, Κασελλαμάρε καὶ Κάπρης ἐπιτήρησιν τῆς Βούλλας ταύτης. (1)

Ἐν τούτοις ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Νεαπόλει Ὀρθοδόξων ἤνυξεν, τὸ δὲ Ἐκκλησιδίων τοῦ Θωμᾶ ἦν ὅλως ἀκατάλληλον διὰ τὴν μικρότητά του διὸ συνενωθέντες οἱ Γραικοὶ μετασχηματίζουσιν αὐτὸ εἰς εὐρύχωρον καὶ λαμπρὰν Ἐκκλησίαν, ἔχουσιν καὶ ἕτερον παρακλήσιον, τοῦτέστι ἡ μὲν ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, τὸ δὲ εἰς τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἵνα γίνωνται αὐθημερὸν δύο ἱερουργίαι πρὸς ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν ἐκκλησιαζομένων. Ἡ ἀνέγερσις αὕτη ἐτάραξε τὴν μισαλλοδοξίαν τοῦ Λυτικοῦ Κλήρου καὶ συνεργεῖα αὐτοῦ, οἱ τοῦ Θωμᾶ κληρονόμοι ἐξεγειρόμενοι ἐζήτουν τὴν κυριαρχίαν, λόγῳ ὅτι ἀντιπροσωπεύουσι τὸν πρῶτον θεμελιωτὴν.

Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ ἀπέδειξαν οἱ Ἕλληνες ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῆς ἰδίῳις ἀναλώμασιν ἐγένοντο, ὅτι τινὲς ἡγοράσθησαν ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀφίξεώς των (2) καὶ ὅτι ὁσάκις νέοι Ἕλληνες προσήρχοντο ἀμέσως συνενοῦμενοι ἀντελαμβάνοντο τοῦ μεγαλείου τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξομαλύναντες οὖν πλεῖστα προσκόμματα συνεδριάζουσι τὸ 1564 καὶ λαβόντες, βασιλικῇ ἀδείᾳ, τὸν τίτλον «Ἑλληνικὴ Κοι-

(1) Ὅρα καὶ τὸν Rodolà, μολονότι ὁμιλῶν ἐμπαθῶς κατὰ τῶν Ὀρθόδοξων, διαψεύδεται εἰς πλεῖστα μέρη.

(2) Ἡ Ἐκκλησία αὕτη κατέχει ἑνδεκα οἰκήματα, τὰ πλείονα πεντόροφα καὶ εἰς κεντρικὰς θέσεις, ἐξ ὧν λαμβάνει ἐνιαύσιον πρόσοδον τριάντα ἑξ χιλιάδων φράγκων, ἀναγεσθέντε διὰ χρημάτων καὶ κληροδοτημάτων ἑλληνικῶν.

νότης.» *Confraternita dei Nazionali Greci*, συνέθηκαν ἴδιον Κανονισμόν καὶ διεκράτησαν ἐπιτελεῖν ἄνευ καινοτομίας τὸ πάτριον θρήσκευμα ὑπὸ Βασιλικὴν Προστασίαν *Sub regia protectione*.

Κατὰ δὲ τὸ 1593 ἕτεραι οἰκογένειαι ἐκ Πελοποννήσου προσελθοῦσαι, συνετάξαντο νέον περισπούδαστον ἔγγραφον, δι' οὗ ἔτι λεπτομερεστέρως τὸν κανονισμόν ἐκθέσαντες, ἐνομοθέτησαν νὰ ἐπιτελῶσιν αἰείποτε τὴν θρησκευτικὴν λατρείαν κατὰ τὸ Ὀρθόδοξον Ἀνατολικὸν ἔθιμον καὶ πανομοιότυπως ὡς ἔπραττον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ καὶ Προδρόμου, ἣν κατέλιπον ἐν τῇ πολυπαθοῦσῃ πατρίδι τῶν Κορώνῃ. Τοῦ ἔγγραφου τούτου φέροντος χρονίαν 12 Σεπτεμβρίου 1593, πράξεις Συμβολαιογράφου Φ. Ταρτάλια, ὡς εὑρεθέντος ἐσχάτως μεταφράζομεν τεμάχια τινὰ ἐπιβεβαιοῦντα τὰ παρ' ἡμῶν λεχθέντα.

«Ἐπειδὴ, λέγει ὁ Κανονισμὸς οὗτος, τὸ 1533 κατὰ διαταγὴν τῆς Α. Κ. Μ. τοῦ ἀειμνήστου Καρόλου Ε'. οἱ προκάτοχοι τῶν ἀδελφῶν τούτων καὶ τινες αὐτῶν ἐν νηπιῳδῇ τότε ἡλικίᾳ, ἵνα ἀσφαλῆσωσι καὶ τηρήσωσιν αὐτοῖς τὴν Ἀγίαν Καθολικὴν Πίστιν καὶ φυλάξωσιν ἐμπιστοσύνην τῇ Κ. Κ. Μ. τοῦ ῥηθέντος Καρόλου Ε', μετὰ τῶν συζύγων, καὶ υἱῶν, καὶ θυγατέρων, καὶ οἰκογενειῶν ἐγκαταλείποντες τὰς ἑαυτῶν Πατρίδας, τῶν πόλεων Κορώνης καὶ Μοθώνης καὶ Πατρῶν μεθ' ὅλων τῶν κτημάτων, ὅπου ἐκεῖ εἶχον, μετὰ τῶν Ἐπισκόπων, κλήρου καὶ σχεδὸν ἀπάσης τῆς ἀριστοκρατείας ὑπὸ τὴν Προστασίαν τοῦ ποτὲ Πρίγκηπος Δόρια, ἦλθον εἰς Ἰταλίαν, μείναντες μέρος αὐτῶν εἰς τὸ Βασίλειον τῆς Σικελίας, οἱ δὲ ἀδελφοὶ οὗτοι σχηματίζοντες τὸ μείζον μέρος μετὰ τῶν ῥηθέντων ἱερέων, ἦλθον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῆς Νεαπόλεως, ὅπου βουλόμενοι ἀκολουθῆσαι τὰ πνευματικὰ αὐτῶν ἔργα, ὁμοιομόρφως, ὡς ἔπραττον εἰς τὰς ῥηθείσας χώρας τῶν, ἐν μιᾷ Ἐκκλησίᾳ τῆς μνησθείσης αὐτῶν πόλεως ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Βαπτιστοῦ τοῦ Προδρόμου, ἐξελέξαντο τὴν ἀνωρρήθεισαν Ἐκκλησίαν τῶν Ἀγί-

ων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου, ἵνα τηρῇται καὶ διοικῇται ὁμοιοτρόπως, ὡς ἐδιοικεῖτο ἡ ῥηθεῖσα ἀδελφότης τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ὡς καὶ πραγματικῶς ἐδιοικήθησαν. Καὶ ἐπειδὴ μεταξὺ τῶν ἐτέρων διαταγῶν καὶ κεφαλαίων, τῶν ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἀδελφότητι, εἰσὶ τὰ ἀνωγραφέντα, θέλοντες ἵνα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι εἰσέτι μείνωσιν εἰς ἐκείνην τὴν τήρησιν καὶ ἰσχύν· διατοῦτο ἠθέλησαν νὰ ἀνανεώσωσι καὶ διευκρινήσωσιν αὐτὰ ἐκ νέου διὰ δημοσίου συμβολαίου, ἵνα μὴ γεννηθῇ εἰς οὐδένα ἀμφιβολία ἐπὶ τῶν προλεχθέντων, ἀλλὰ τηρηθῶσι διὰ παντός, οὕτως, ὡς ἐδῶ καταγράφονται.»

Μολονότι ἐκ τῆς περικοπῆς ταύτης καταφαίνεται, ὅτι ἡ ἐν Νεαπόλει αὕτη Ἑλληνικὴ Κοινότης, ἀνέκαθεν κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος συνηρμολογεῖτο ὑπὸ τῶν ἐκ Πελοποννήσου καὶ λοιπῇ Ἑλλάδι ὑποδεδουλωμένων Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς τῶν κτητόρων τοῦ Ναοῦ ὑπῆρξε πάντοτε νὰ ἐκτελῇται ἐν αὐτῷ τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα, ὡς ἐπετελεῖτο εἰς τὰς ἐν Μοθώνῃ, Κορώνῃ καὶ Πάτραις Ἐκκλησίας, οὐχ ἥττον ὁμῶς πασιφανέστερον γίνεται καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων, ὅπου, ἀποθανόντος τοῦ ἐφημερίου των Δανιήλ, νομοθετοῦσιν ὁ κατὰ καιρὸν ἐφημέριος «νὰ λειτουργῇ κατὰ τὸ ἑλληνικὸν ἀνατολικὸν δόγμα· διὸ ἡ ῥηθεῖσα Ἐκκλησία θέλει ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τοῦ ῥηθέντος ἀνατολικοῦ δόγματος, ὡς διατάττει ἡ προλεχθεῖσα Ἐκκλησία, καὶ ὡς ἐτήρησεν αἰετοτε τοὺς θεσμοὺς καὶ νόμους τῶν Ἱερῶν Συνόδων.»

Ἀκολουθῶς ποιοῦντες μνηεὶαν περὶ τῶν ἀσθενῶν, λέγουσιν, ἐν περιπτώσει θανάτου νὰ ποιῶνται ἱερουργίαι καὶ μνημόσυνα secondo il Rito Orientale. Ἐπὶ τέλους ἐν εἵδει ἐπιλόγου προστιθέασι, πᾶν ὅ,τι οἱ κατὰ καιρὸν ἐπίτροποι ἠθέλον πράξει ἀντιφερόμενον ταῖς διαταγαῖς ταύταις θεωρητέον ἄκυρον, διότι αἱ διατάξεις αὗται «διευκρινήθησαν τὴν 27 Ἀπριλίου 1561 ὑπὸ τῶν προγενεστέρων μεγαλοδῶρων Κυριαρχῶν, ἡδὴ ἀναγνωρισμένων, οἵτινες εἶχον ἔλθει ἐκ τῶν προῤῥηθεισῶν πόλεων τῆς Κορώνης, Μοθώνης καὶ Πατρῶν.»

Ἀνεξαρτήτως δὲ τούτων μόνα τὰ ὀνόματα τῶν συνυπο-
 γραψάντων τὸ πολῦτιμον τοῦτο ἔγγραφον μαρτυροῦσι τὸν
 Ἑλληνισμόν τῆς κοινότητος, οἷα εἰσὶ Πρωτοκόμης, Πασχά-
 λης, Κυπριώτης, Καπνίσσης, Μονόπολης, Μιχαλόπουλος, Ξαν-
 θόπουλος, Νομικός, Γραμματικός, Στραβοσκιάδης, Βούλγα-
 ρης, Μουζάκης, καὶ ἄλλα.

Εὐρεθέντος οὖν παρ' ἐλπίδα καὶ ὡς ἐκ θαύματος τοῦ ἐπισή-
 μου τούτου ἐγγράφου, ἀμέσως ἐζήτησα πληροφορίας παρὰ τοῦ
 Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου καὶ προέδρου τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν
 Συνόδου, (1) περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Προδρό-
 μου, ἵνα ἐπαληθευθῇ ἔτι μᾶλλον τὸ ἔγγραφον. Ὅθεν προ-
 τάσει τῆς Α. Π. ἐλάβομεν παρὰ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Μεσ-
 σηνίας τὰς ἀκολουθοῦσας λεπτομερείας ἐπισφραγιζούσας τὰς ῥή-
 σεις τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τὴν ὑπαρξίν τῆς τοῦ Βαπτιστοῦ
 καὶ Προδρόμου Ἐκκλησίας ἐν Κορώνῃ.

«Ἐν Καλάμαις τὴν 27 Ἀπριλίου 1866.

..... Ἐν δὲ τῇ πόλει Κορώνης διηγοῦνται οἱ
 πρεσβύτεροι ἐκ παραδόσεως, ὅτι ὑπῆρχε ναὸς ἀρχαῖος ἐπ' ὀ-
 νόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου τιμώμενος πλησίον τοῦ φρου-
 ρίου ἐν τόπῳ ὑψηλῷ καὶ περιόπτῳ, ἔνθα νῦν εἶναι ὠκοδο-
 μημένη οἰκία ἰδιωτικὴ, εἰς τῆς ὁποίας τὸν περίβολον σώ-
 ζονται ὀκτὼ τάφοι εἰς πορίον λελαξευμένοι. Ἐπιβεβαιοῖ δὲ
 τὴν παράδοσιν εἰκὼν τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐπὶ πορίου, εἰς
 τὴν αὐτὴν θέσιν ἀρτίως εὐρεθεῖσα, ἣτις ἴστατο φαίνεται,
 ἄνωθεν τῆς θύρας τοῦ Ναοῦ. Ἡ δὲ εἰκὼν μετὰ προσοχῆς θεω-
 ρουμένη διακρίνεται καλῶς, καὶ φαίνεται εἰς ἀρχαίαν ἐποχὴν
 ἀνήκουσαν».

Ἄτυχῶς ὅμως οὔτε τὰ πρόστιμα, ὡς εἶδομεν, οὔτε αἱ Βα-
 σιλικαὶ διαταγαὶ, οὔτε αἱ τῶν παππῶν Βουλλαὶ, οὔτε
 τὸ ἐπίσημον τοῦτο ἔγγραφον ἠδυνήθησαν νὰ ἀναχαι-

(1) Στεροῦμαι λίξεων ὅπως ἐκφράσω προσηκόντως τὸν ζῆλον, τοὺς κόπους
 καὶ τὴν δραστηριότητα, οὓς κατέβαλεν ὁ Ἱεράρχης τῶν Ἀθηνῶν Θεόφιλος
 ὑπὲρ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Νεαπόλει ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ὡς δὲ καὶ
 τὰς εὐκολίας, αἱ περὶ τὴν ὑποθέσεως ταύτης.

τίσωσι τὸ κατὰ τῶν Γραικῶν μῖσος τῶν Κληρικῶν. Ὅθεν οἱ ἄτυχεῖς Ἕλληνες, ἂν καὶ διστέλουν μακρὰν τοῦ τυράννου των, ὁ Δυτικισμὸς διὰ ποικίλων δελεασμάτων, προτροπῶν καὶ ἀπειλῶν διαταράττων αὐτοὺς, ἐβιάζοντο νὰ ἐξαιτῶνται τῆς προστασίας τῶν ἡγεμόνων, νὰ ἀποτείνωνται τοῖς κατὰ καιρὸν Ποντίφηξι, καὶ νὰ ἐνεργῶσιν ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῶν κλυδονιζομένων δικαιωμάτων των. Τοιαύτας δὲ περιπτώσεις ἀπαντῶμεν οὐκ ὀλίγας.

Α. Ὅτε ὁ τῆς Νεαπόλεως Καρδινάλιος ὠργάνιζε πολλὰ κατὰ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἱερέως Γρηγορίου Ἀντίππα, ἀποκαλῶν αὐτὸν Σχισματικὸν καὶ ὁπαδὸν τοῦ Φωτίου· ὁ τότε Ἀντιβασιλεὺς, μαθὼν ταῦτα παρὰ τῶν Γραικῶν, ἐπέστελλεν αὐτῷ (13 Μαΐου 1656) «Νὰ μὴ παρενοχλῇ τὸν Ἱερέα Γ. Ἀντίππαν, ἀναγορευθέντα ὑπὸ τῶν ἐμπόρων Γραικῶν, νὰ ἱεουργῇ ἐν τῇ ἑαυτῶν Ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγ. Πέτρου καὶ Παύλου, ἐπὶ προφάσει, ὅτι εἶναι δῆθεν Φωτιανὸς, μὴ βουλομένης τῆς Α. Κ. Μ. νὰ ἐπέμβῃ εἰς θρησκευτικὴν συζήτησιν.»

Β'. Ὅτε ἔμελλον νὰ περιγραφθῶσιν αἱ συνοικίαι τῆς Νεαπόλεως, ἡ δὲ Ἀρχιεπισκοπὴ δραττομένη τῆς περιστάσεως ἠθούλετο νὰ συμπεριλάβῃ καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησίαν καὶ ποιήσῃ αὐτὴν ὑποτελῇ ἐν μιᾷ τῶν προεξαρχουσῶν Δυτικῶν Ἐκκλησιῶν, τότε ὁ γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου, ἀκούσας τὰ τῆς κοινότητος παράπονα, ἔγραψε (8 Ἰουλίου 1666) πρὸς τὸν Καθολικὸν Ἐπίσκοπον. «Ἐν τῇ νέᾳ περιγραφῇ τῶν συνοικιῶν τῆς Νεαπόλεως δὲν περιλαμβάνεται ἡ Ἐκκλησία τῶν Γραικῶν, ἥτις δὲν συμμιγνύεται τῷ λατινικῷ δόγματι, ὁ δὲ ἐφημέριος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου δὲν ἐξήσκησεν ἐν αὐτῇ ἐφορίαν τινὰ ἢ δικαιοδοσίαν.

Γ'. Ὅτε ὁ πρόεδρος Ἀργέντος ἐγνωμοδότει τῷ Ἀνωτάτῳ Συμβουλίῳ περὶ τῆς Ἐκκλησίας τῶν Γραικῶν, ἔλεγεν «Ὅτι ἡ θεμελίωσις τῆς ῥηθείσης Ἐκκλησίας εἶναι Ἑλληνικοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος.—Ὅτι εἰς τὰ Ἱερὰ δίπτυχα ἀναγινώσκειται τὸ ὄνομα τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου.—Ὅτι ἡ

προικοδότησις αὐτῆς ἐγένετο ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν Ἑλλήνων.—Ὅτι αἱ ποντιφίκαι ἐπιστολαὶ ὑπῆρξαν συστατικαὶ διὰ τοὺς Ἀνατολικοὺς Ἕλληνας.—Ὅτι ἐν αὐταῖς δὲν ἐπιτάττεται ὁμολογία λατινικῆς πίστεως.—Ὅτι ἀπὸ τῆς ἐν Νεαπόλει ἐλεύσεως, πάντες οἱ Ἕλληνες ἐτήρουν τὴν τετάρτην ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον. κτλ. Ὅθεν νὰ μὴ ταραττωνται αἱ θρησκευτικαὶ πεποιθήσεις τῶν ἐν Νεαπόλει Ἑλλήνων, φιλοξενηθέντων ἐπὶ σκοπῷ νὰ μὴ παρενοχλῶνται ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς θρησκείας τῶν Προγόνων των.»

Δ'. Ὅτε τὸ 1721 ὁ Καρδινάλιος Φ. Πινιατέλης Ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως ἠθέλησε καταχρησικῶς νὰ ἐπέμβῃ εἰς τὸ τῶν Γραικῶν θρήσκευμα, Κάρολος ὁ 5'. ἔγραψε «Νὰ μὴ ἐνοχλῇ τοὺς Ἕλληνας διὰ τῶν Λατίνων Ἱερέων, περὶ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν των.» ἐπιπροσθέτων ὅτι συνεφώνησε μετὰ τοῦ Πάπα «οὐδεμίαν καινοτομίαν γίνεσθαι ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῆς Ἑλληνικῆς ἐκείνης Ἐκκλησίας, καλουμένης τῶν Ἁγίων Πέτρου καὶ Παύλου, ὡς διακοινωθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Φινῆ, ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Ἀγιότητος.» Τὴν ἐπιστολὴν δὲ ταύτην πέμπων ὁ πρόεδρος Ἀργέντος, συνώδευσε μεθ' ἐτέρας, λέγων «Ἀποστέλλω τῇ Υ. Ε. τὸ γραμματίδιον τῆς Α. Κ. Α. Μ. ὅπως ὁδηγηθῇ καὶ πέμψῃ αὐτὸ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ διαλαμβανομένου. Ἡ Α. Κ. Μ. βούλεται μηδὲν ὑπὸ τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Υ. Ε. καινοτομηθῆναι, ἀφορῶν τὴν πνευματικὴν καὶ κοσμικὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἐν Νεαπόλει Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ἀπὸ τῆς θεμελιώσεώς της διετέλεσεν ἀνεξάρτητος τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς αὐλῆς καὶ ἐτηρήθη αἰετοτε ὑπὸ τὴν βασιλικὴν προστασίαν.»

Ε'. Ἀγκυροβολήσαντος τοῦ Ῥωσικοῦ στόλου τὸ 1800 εἰς Νεάπολιν, Φερδινάνδος ὁ Δ'. παρεχώρει ἄδειαν τοῖς Ἱερεῦσι τοῦ στόλου ἐξελθεῖν καὶ Ἱεουργῆσαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν ὁμοδόξων Γραικῶν (ὅπου ὁ πρέσβυς Μοτζενίγος καὶ πάντες οἱ ἐν Νεαπόλει Ῥῶσσοι ἐκκλησιάζοντο) διὰ τοῦ ἐπομένου ἐπισήμου ἐγγράφου 2 Ἰανουαρίου 1800 «Πληροφορηθεὶς πληρέστατα ὁ Βασιλεὺς περὶ τῆς ἀρχαίας θεμελιώσεως καὶ προι-

κοδοτήσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ κοινότητος τῶν Ἀνατολικῶν Γραικῶν, ἐνταῦθα ὑπαρχούσης, καὶ ὑπὸ τῶν Γαληνοτάτων αὐτοῦ προκατόχων ἀείποτε προστατευθείσης· οὐ μόνον δὲν δυσκολεύεται, ὅπως, τὰ πληρώματα τοῦ Ῥωσσικοῦ στόλου καὶ οἱ Ἕλληνες ναῦται τοῦ Ὀθωμανικοῦ ναυτικοῦ διαμένοντα ἐν τῇ πιστοτάτῃ ταύτῃ πόλει, ἐκπληρώσωσι τὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν ἔργα κατὰ τὸ δόγμα των ἐν τῇ ῥηθείᾳ Ἐκκλησίας τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου, ἀλλ' εἶναι ὑπερτάτῃ βούλησις τῆς Α. Μ. ἵνα ἐπιτραπῇ τοῖς Ἱερεῦσι τοῦ Ῥωσσικοῦ στόλου νὰ ἱεουργήσωσιν ἐλευθέρως ἐν τῷ ῥηθέντι Ναῷ κατὰ τὰς ὥρας, ἐν αἷς δὲν παρέχεται ἐμπόδιον ταῖς Ἱεροτελεστείαις τῶν ἀδελφῶν Ἑλλήνων.»

Τὸ γεγονός τοῦτο θορυβεῖ τοσοῦτον τὴν ἐκ προλήψεων, φανατισμοῦ καὶ μίσους μεμιγμένην χολὴν τοῦ γενικοῦ τοποτηρητοῦ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὥστε ἐν τῇ θρησκευτικῇ ταύτῃ σκοτοδινιάσει του, ἐξεμέττει τὸ ἐπόμενον ἔγγραφον, ὅπερ ὄν ἐκτὸς τῶν ὁρίων πάσης μετριότητος, κρίνομεν ἐπάναγκες νὰ καταχωρήσωμεν ὁλόκληρον τὴν κατὰ γράμμα μετάφρασιν αὐτοῦ πρὸς ἀνεπιβρέαστον διαφώτισιν τῶν ἀναγνωστῶν μας.

« *Μεγαλειότατε.*

Ἰπάρχει ἀρχῆθεν (ab antiquo) ἐν ταύτῃ τῇ Ἱμετέρᾳ πιστοτάτῃ πόλει τῆς Νεαπόλεως, ἐκκλησία τις μετὰ κοινότητος λαϊκῶν Γραικῶν, ἡ θεμελίωσις τῆς ὁποίας, ἂν καὶ ἀσαφής, τυγχάνει ἀναμφίβολον ὅτι εἶναι Καθολικὴ ὡς πρὸς τὴν ἀνέγερσιν καὶ προικοδότησιν.

Βεβαιοῦται τῷ ὄντι ὅτι ἐπὶ τινι χρόνῳ οἱ Ἐφημέριοι τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, διώριζον αὐτόθι Ἱερέα λατῖνον, ὡς Ἱεροφύλακα καὶ ὑπουργὸν τῆς Ἀγίας Λειτουργίας. Βεβαιοῦται ὅτι ὕστερον, εἰσελθόντων αὐτόθι τῶν Ἑλλήνων Ἱερέων, ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ αὕτη ἐτηρήθη ἐν τῇ κατοχῇ νὰ ἐξετάζῃ τὴν Καθολικὴν—Ῥωμαϊκὴν διδασκαλίαν τῶν ῥηθέντων Ἱερέων, πρὶν νὰ πέμψῃ τῷ ἐξ αὐτῶν ἀναγορευομένῳ εἰς τὴν Ἱεουργίαν τῶν Μυστηρίων, τὴν ἔκδοσιν τῆς κανονικῆς περιβολῆς.

Οὐδὲ ἡδύνατο ἄλλως πῶς νὰ πραχθῇ, μὴ συγχωρουμένου ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ Εὐσεβεστάτου τούτου Βασιλείου,

ἐν ᾧ πώποτε εἰσέδυσεν αἵρεσις, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ νὰ θεμελιωθῇ καὶ ἀνεωχθῇ Ἐκκλησία μὴ Καθολικὴ—Ἀποστολικὴ—Ῥωμ.άνα. Διὰ τοῦτο ἤρκει ὁ Γραικὸς Ἱερεὺς, διοριζόμενος Ἐφημέριος, νὰ πέμψῃ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως πρὸς ἀσφάλειαν, ὅτι πάντες οἱ ὑπ' αὐτὸν Γραικοὶ ἦσαν ὡσαύτως Καθολικοί.—Τίς δὲ πραγματικῶς ἀγνοεῖ τὴν ἰσχυρογνώμοσύνην (*tenacità*) τῶν Γραικῶν ὡς πρὸς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν δοξασίας;

Ὁ νικηφόρος θρίαμβος τοῦ χριστιανικοῦ στόλου κατὰ τῆς ἀνοσιουργοῦ καταστραφείσης δημοκρατίας, ἔκαμε νὰ προσορμίσῃ ἐνταῦθα ὁ ἀνίκητος Ῥωσσο-Ὄθωμανικὸς στόλος, ὅστις καὶ καλῶς ἦλθε.—Ἄλλ' ἐν τούτοις τὰ πληρώματα τῶν Ῥωσσων καὶ Ὄθωμανῶν τῶν δύο στόλων τοῦ Ἑλληνικοῦ θρησκευματος ἀποδιβαζόμενα συχνάζουσι τὴν ῥηθεῖσαν ἐθνικὴν Ἐκκλησίαν, τὸ δὲ Ῥωμαϊκὸν τυπικὸν μετὰ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐπιτρέπουσι τοῦτο ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν οἱ σχισματικοὶ εἰς τὴν μάνδραν τοῦ ἀγαθοῦ Ποιμένος. Οἱ Ἱεροὶ ὁμῶς κανόνες ἀποτρέπουσι τοῖς σχισματικαῖς Ἱερεῦσι τὴν ἱεουργίαν τῶν θείων Μυστηρίων ἐν ταῖς Καθολικο-Ῥωμαϊκαῖς Ἐκκλησίαις.

Μεγαλειότατε, ὁ λαὸς ψιθυρίζει ὅτι παρεχωρήθη ἄδεια εἰς τοὺς Ἱερεῖς τοῦ Ῥωσσοῦ στόλου νὰ ἐπιτελέσωσι τὰ θεῖα Μυστήρια ἐν τῇ Γραικο-Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου.

Ὁ μετὰ μεγίστης ἀφοσιώσεως ἀναφερόμενος ἀγνοεῖ ἐπισήμως ἂν τὸ τοιοῦτον ἔχει ἀληθείας· καὶ ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀξιοδακρύτῳ καταφατικῇ περιπτώσει ὀφείλει αὐτὸς νὰ ἀποταθῇ τῷ οἰκτίρμονι, σεβαστῷ καὶ εὐδαίμονι αὐτοῦ ἡγεμόνι, Ἐπισκόπῳ ἐξωτερικῷ (*Vescovo Esteriore*) καὶ ὑπερασπιστῇ τῶν Ἱερῶν Κανόνων· διὰ τοῦτο πεπεισμένος εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ ἀγαθότητα τῆς Υ. Μ. θερμῶς ἐπικαλεῖται νὰ ἀρνηθῇ τὴν προῤῥηθεῖσαν τοῖς Ῥωσσοῖς Ἱερεῦσιν ἄδειαν καὶ νὰ ἀποσυρθῇ ἐὰν παρεχωρήθῃ.

Μεγαλειότατε.—Μετὰ τοῦ προσανήκοντος τῷ ἀνικῆτῳ ἔκείνῳ ἔθνει σεβασμοῦ οἱ Ῥωσσοὶ Ἱερεῖς εἰσὶ σχισματικοὶ καὶ αἵρετικοί.

Ἡ Υ. Μ. ἀπόγονος di San Luigi (1) θέλει ἐπιτρέψει τὴν αἰωνίαν βεβήλωσιν μιᾶς καθολικῆς Ἐκκλησίας;—Μὴ γένοιτο—πρόσφερε τὴν Υ. Μ. ὡς προπύργιον, ὃ δὲ Θεὸς θέλει τῆς ἐπιπροσθέσει ἔτη πολλὰ πρὸς τὸ ἀγαθὸν τῶν πιστοτάτων ὑπηκόων της καὶ τὴν ἐπαύξησιν τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Καθολικῆς Ἀποστολικῆς Ῥωμαϊκῆς Θρησκείας, τῆς οὐσῆς ἡ βάσις τῶν θρόνων.

Εἰμὶ εἰς τοὺς πόδας τῆς Υ. Μ.

Εὐπειθέστατος ὑπήκοος Βιγκέντιος Μαρία

Ἐπίσκοπος Καπακκίου, γενικὸς τοποτηρητὴς τῆς Νεαπόλεως. »

Ἀλλ' ὁ Φερδινάνδος Δ' σταθερὸς εἰς τὴν παραχωρηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ἄδειαν ἀπαντᾷ διὰ μακροσκελοῦς ἐπισήμου (3 Μαρτίου 1800) λέγων μεταξὺ τῶν πολλῶν

«Ἡ Βασιλικὴ Μεγαλειότης ἐπὶ τῇ ἀντανακλάσει τῆς παραδεδεγμένης ὑπὸ τῆς ἀγίας ἑδρας θεμελιώσεως, συγχωρηθείσης, ἐπιστημοποιηθείσης, καὶ βοηθηθείσης ὑπὸ τῶν μεγαλοδωριῶν τῶν γαληνοτάτων προκατόχων της, ὅτι ὑπῆρξε Γραικικοῦ δόγματος—(ἰδοῦσα) ὅτι δι' ἀρκετῶν Παπικῶν Βουλῶν κατὰ καθῆκον ἐκπληρωθεισῶν, ὑπάρχει ἀσυγχώρητος πᾶσα ἀνάμιξις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ λαίτου Ἐπισκόπου, ἐνῶ δι' εἰδικῆς παπικῆς χάριτος ἐν τῇ ῥηθείᾳ ἑκκλησίᾳ τηρεῖται τὸ δόγμα κατὰ τὸ Γραικικὸν Ἀνατολικὸν Καλενδάριον. . . . Συνεπεία τοιούτων σκέψεων ἡ Α. Μ. βούλεται καὶ διατάττει, ὅπως διαμείνῃ σταθερὰ ἡ προῤῥηθεῖσα Βασιλικὴ αὐτοῦ ἀπόφασις. κ.τ.λ.»

Ἐξ ἀπάντων τούτων λοιπὸν ὡς καὶ ἐκ πλείστων ἐτέρων ἐγγράφων, ᾧ χάριν συντομίας παραλείπομεν, πασιφανῶς ἀναδείκνυται, ὅποιας ἀντενεργείας ὑπῆνεγκεν ἡ Ἐκκλησία αὕτη ὑπὸ τῆς λατινικῆς Ἐπισκοπῆς, μὴ δυνάμεισθαι ὁμῶς ποτὲ νὰ κορέσῃ τὴν μισαλλόδοξον δίψαν της, ἕνεκα τῆς τῶν ἡγεμόνων εὐνοίας, ἧς ἔχαιρον αἰετοτε οἱ παρ' αὐτοῖς ὑπηρετοῦντες Ἕλληνες. Διότι ἐκτὸς τοῦ τάγματος τῶν Μακεδόνων καὶ ἐκείνου τῶν Ἀλβανῶν, (2) ἀνεδέιχθησαν ἐν τοῖς στρα-

(1) Luigi IX ἢ San Luigi ὅρα περὶ τούτου Storia di Edoardo Gibbon.

(2) Ἡ ἱστορία, λέγει ἡ Κυρία Δώρα Ἰστρίτζ, τῶν ἐν τῇ πρώτῃ βί-

τεύμασιν Ἕλληνας ὄντως ἐπίσημοι διὰ τὴν ἱκανότητα καὶ
 παρδειγματικὴν αὐτῶν ἀνδρίαν, προαχθέντες ταῖς μείζονσι
 στρατιωτικαῖς θέσεσι. Τοιοῦτοι ὑπῆρξαν ὁ Θεόδωρος Μελισ-
 σινὸς Κωνσταντινουπολίτης, ὁ Πέτρος Διαμάντης Πατραῖος,
 ὁ Ἀνδρέας Κοντόσταυλος Λακεδαιμόνιος, οἱ δὲ ἀδελφοὶ Νι-
 κόλαος καὶ Ἄγγελος Μαῖσπέζης Ἀλβανοὶ, ἐπλαρχηγαὶ τῶν
 300 ἱππέων, ὁ Κόμης Γεώργιος Χωραφᾶς Κεφαλλῖν, ὁ
 Κόμης Στράτος Γρίκας Ἡπειρώτης, ὁ Ἰωάννης Πολιάτζος, ὁ
 Νικόλαος Σεβαστός, ὁ ἐπλαρχηγὸς Νικόλαος Δραγολέος, ὁ
 χεῖλαρχος Ἰωάννης Μίλιος, πάππος τοῦ νῦν ἐν Ἀθήναις ἵπο-
 στρα-ῆγου Σπύρο-Μίλιου, ὁ συνταγματάρχης Νέστωρ Ἀνδροῦ-
 τζος καὶ πλείστοι ἄλλοι, οἵτινες ὥς ἐκ τῆς θέσεως καὶ ἐ-
 πιρροῆς αὐτῶν, διεκώλυον τὰ μισαλλόθρησκα βέλη τὰ χαλ-
 κευόμενα ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ καὶ ἐκτοξευόμενα κατὰ τῆς ἐν
 Νεαπόλει τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων Ἐκκλησίας.

Γ΄.

Συνελθούσης δὲ τῆς ἱεραῆς τῶν ἰσχυρῶν Συμμαχίας ἐν Βε-
 ρώνῃ καὶ ἐκδοθείσης τῆς συνθήκης ὑπὸ χρονίαν 22 Ἰουλίου
 1822, συνεξέφερε ἐν τῷ δευτέρῳ αὐτῆς ἄρθρῳ καὶ τὴν ἐ-
 πομένην ῥῆσιν.

«Τὰ ἔξοχα συμβαλλόμενα μέρη, ἐνῶ θερμῶς προσφέρουσι
 τὰς εὐχαριστήσεις των τῷ ὑπερτάτῳ Ποντίφικι διὰ τὰς λη-
 φθείσας φροντίδας, ἵνα ἀπομακρυνθῇ τῆς Ἰταλίας πᾶσα μὴ
 Καθολικὴ πηγὴ πεπληροφορημένα ὅτι διὰ νὰ καταπνίξωσι
 τὸ βλάστημα τῆς κακῶς ἐννοουμένης ἐλευθερίας, ὀφείλουσιν
 οἱ τῆς Ἰταλίας λαοὶ νὰ ὦσι πάντες ὁμοιόμορφοι ἐν τῷ κα-
 θολικῷ δόγματι, ἀδιαλείπτως προτρέπουσι τὴν Α. Ἀγιότητα
 νὰ λάβῃ πάντα τὰ προσαπαιτούμενα μέτρα, ἵκανὰ νὰ ἐκ-
 ριζώσωσι τὸν σπόρον τῆς ἀσεβείας.»

Αἱ λέξεις αὗται ἀνεζωπύρησαν, ὥς ἦν ἐπόμενον, τὴν ἐπὶ
 τοσοῦτον ἀντενεργοῦσαν ἐπισκοπὴν καὶ εὐθὺς ἤρξατο νὰ ἐ-

σιλείῃ τῆς Νεαπόλεως ἰγκατασταθέντων Ἀλβανῶν θὰ μαρτυρήσῃ αὐτὴς τὴν
 ζωτικότητα τοῦ ἔθνους τούτου. — Κλειὸν 258.

νεργῇ, ὅπως διὰ δελεασμάτων καὶ ὑποσχέσεων ἐλκύσῃ τι-
νάς τῶν ἀδελφῶν τῆς κοινότητος, τῶν διὰ μικτοῦ γάμου
καὶ ἐτέρων συγγενικῶν σχέσεων ἐξιταλισθέντων, πρὸς ἐπί-
τευξιν τοῦ σκοποῦ τῆς. Ὅθεν οὔσης ἐμφωλευμένης τῆς Ὀρ-
θοδοξίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύ-
λου ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῶν δύο Σικελιῶν καὶ τελεσιουρ-
γουμένου τοῦ Ἀνατολικοῦ δόγματος καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς
ἐπόψεις ὑπὸ Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων ἱερέων (1), ἔπεται ὅτι συ-
νεπείχ τοῦ μνησθέντος ἄρθρου, ὥφειλε παντὶ σθένει νὰ ἐπι-
νοηθῇ μέσον καταδιώξεως ἢ μᾶλλον, κατὰ τὸ λέγειν τῆς
συνθήκης ἐκριζώσεως (ad estirpare) τῆς Ὀρθοδοξίας· τὸ δὲ
μέσον ὑπῆρξε τὸ ὅλως πρωτοφανές, ἐν πεπολιτισμένῃ Κυ-
βερνήσει, διάταγμα Φραγκίσκου τοῦ Α΄, ὅπερ ἐκδοθὲν τὴν
9 Μαρτίου 1829, εἰσήγαγεν οὐχὶ ἐξ ἐφόδου ἀλλ' ὀλίγον
κατ' ὀλίγον μέχρι τοῦ 1842, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τὸ τοῦ
Οὐνιτισμοῦ θρήσκευμα. Ἀρκεῖ τις μετ' εὐσυνειδήτου ὄμματος
νὰ παραλληλῇ τὸ ἀπαίσιον τοῦ Φραγκίσκου διάταγμα με-
τὸν ἀπὸ τὸ 1561 τῆς Κοινότητος κανονισμόν, ἵνα φρι-
κίαση βλέπων πόσον τὰ τῶν Γραικῶν δικαιώματα ἀτυσό-
λως κατεπατήθησαν, ἀποστερηθέντων ἀσπλάγχνως τοῦ πα-
τρίου θρησκευτικοῦ αὐτῶν κτήματος. Μόνος ὁ τίτλος τοῦ
κανονισμοῦ φέροντος *Regole della venerabile Confrater-*
nita de' S. S. Pietro e Paolo della Nazione Greca,
πεῖθει πάντα ἀμερόληπτον ὅτι τὰ μέλη τῆς κοινότητος ἦ-
σαν Ἕλληνες, Ἀνατολικοὶ, Ὀρθόδοξοι. Καὶ τῷ ὄντι, τὸ πρῶ-
τον τοῦ κανονισμοῦ ἄρθρον λέγει «Κρίνεται ἐπάναγκες ἡ
ἀρχαία τῶν Γραικῶν ἀδελφότης νὰ τεθῇ ἐκ νέου συμφώνως
τῆς ἀρχαίας συνηθείας τῆς πληθύος τῶν Γραικῶν τῶν κα-
τοικησάντων ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῆς Νεαπόλεως....», τὸ
δὲ διάταγμα τοῦ Φραγκίσκου ἐκφέρει «Βουλόμενοι προνοῇ-
σαι μέτρων, ἵνα ἐξασφαλίσωμεν εἰς τρόπον εὐσταθῇ τὸν Κα-
θολικισμόν ἐν τῇ προαναγγελθείσῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ ἀδελφότη-

(1) Ἐκτὸς τῶν ἐκ Κορώνης ἐλθόντων Κληρικῶν, ἐφημέρευσαν Δανιὴλ τις
Πελοποννήσιος, Γρηγόριος Ἀντίππας, Ἀνθίμος Ἱερομόναχος, Ἰωάννης Πάλλης,
Ἄγγελος Σπετζέρης Ζαχύνθιος, Σπυρίδων Ζαβιτζάνος καὶ ἄλλοι.

τι...» ὥς νὰ ἔλεγε βουλόμενοι καταγράψαι τὴν ἐν Νεαπόλει ὑπάρχουσαν Ὁρθοδοξίαν καὶ ἐξασφαλίσωμεν εἰς τρόπον εὐσταθῇ τὸν καθολικισμόν ἐν τῇ μνησθείσῃ Ἐκκλησίᾳ!—Διότι ἡ φράσις *onde assicurare in modo stabile la Cattolicità*, τί ἄλλο δείκνυσι εἰμὴ ὅτι δὲν ἐτελεσιουργεῖτο ἐν αὐτῇ ὁ καθολικισμὸς παρ' ἄλλο τι Χριστιανικὸν δόγμα, μὴ συνᾶδον τῷ καθολικῷ θρησκευματι, ὅποτον ᾔην ἡ Ὁρθοδοξία;

Ἐν τῷ δευτέρῳ ἄρθρῳ τοῦ κανονισμοῦ φαίνεται «Ἀποφασίζεται ὅτι διὰ τὴν κυβέρνησιν καὶ διαχείρισιν τῆς ῥηθείσης ἀδελφότητος καὶ Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὀφείλουσι νὰ ἐκλέγωνται τέσσαρες ἐπίτροποι... πάντες Γραικοὶ ἐκ τοῦ σώματος τοῦ συλλόγου εἴτε ἀδελφότητος, χωρὶς ποτὲ νὰ ἀλλοιωθῇ ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ ποιότης.» τὸ δὲ τοῦ Φραγκίσκου διάταγμα διαστρέφον καὶ ποσότητα καὶ ποιότητα καὶ εἶδος, μετὰ πρωτοφανοῦς δεσποτείας νομοθετεῖ κατὰ τῆς βουλήσεως τῆς κοινότητος καὶ τῆς ἀνέκαθεν καθιερώσεως τῶν θεμελιωτῶν τοῦ Ναοῦ λέγων «Οἱ ἐπίτροποι τῆς ἰδίας θέλουσιν ἐκλέγεσθαι ἀναποφεύκτως (*indispensabilmente*) μεταξὺ τῶν προῤῥηθέντων Καθολικῶν τῶν ποιησάντων τὴν ὁμολογίαν τῆς ἑαυτῶν πίστεως.»

Ὁ ἀρχαῖος κανονισμὸς, ὁ χρησιμεύσας αἰῶνας ὁλοκλήρους ἐν τῇ ἐσωτερικῇ καὶ ἐξωτερικῇ διοργανώσει τῆς ἐκκλησίας ταύτης, ἐνῷ φέρει τίτλον, ὥς εἶδομεν, *Regole... della Nazione Greca*· τὸ δεσποτικὸν τοῦ Φραγκίσκου διάταγμα διατάττει «ἐν τῇ ἀδελφότητι τῶν Ἀγίων Πέτρου καὶ Παύλου οὐκ ἐγγραφήσονται ἢ οἱ μόνοι Γραικοὶ τοῦ Καθολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ δόγματος.» Ἐν ἄλλαις λέξεσι, καταπατῶν θεῖά τε καὶ ἀνθρώπινα, ἀφαρπάζει τὸ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας δικαίωμα ἀπὸ τὰς κτητορικὰς χεῖρας τῶν Ἀνατολικῶν Ὁρθόδοξων Ἑλλήνων, καὶ ἐπιβάλλει αὐτοῖς τὴν δι' ὁμολογίας τῆς πίστεως ἀπόπτυσιν τῆς προγονικῆς αὐτῶν θρησκείας, ταραττων ἀσυστόλως τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν συνειδήσεις!

Ὁ Κανονισμὸς ἐν τῷ ΙΕ. ἄρθρῳ εὐκρινῶς λέγει «Ἀποφασίζεται ὅτι ἐκ τῶν ἐπιτρόπων, ἐλεγκτῶν, Γραμματέως καὶ ἀδελφῶν θέλουσιν ἐκλέγεσθαι ἐν συλλόγῳ διὰ μυστικῆς

πλειοψηφίας δύο ἢ καὶ πλείονες ἱερεῖς Ἕλληνες ὡς ἐφημέριοι τοῦ Ναοῦ.... οἵτινες ὀφείλουσιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ νὰ ἐπιτελῶσι τὰς ἱερουργίας καὶ ἀπάσας τὰς λοιπὰς ἀκολουθίας κατὰ τὸ Ἀνατολικὸν δόγμα, χωρὶς γὰρ διακωλύωνται, παρενοχλῶνται ἢ διαταράσσονται ὑπὸ τοῦ προϋσταμένου ἢ οἰουδήποτε τῶν ἀνωτέρων τοῦ Λατινικοῦ δόγματος.» Ὁ δὲ Φραγκῆσκος Α΄. διὰ τοῦ διατάγματός του ἀφρπαζὼν τὰ δικαιώματα τῶν ἀτυχῶν Ἑλλήνων, ἐπιβάλλει λέγων «Οἱ ἱερεῖς οἱ μέλλοντες νὰ ὑπηρετήσωσιν ἐν τῇ προβ-
ρηθείσῃ Γραικικῇ Καθολικῇ, Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ (!) ληφθή-
σονται ἀπὸ ἐκείνους τῶν Γραικικῶν Καθολικῶν ἀποικιῶν τῆς ἡμετέρας ἐπικρατείας ἐντεῦθεν ἢ ἐκεῖθεν τοῦ Φάρου, ἢ ἐκ τῶν προχειρισθέντων ἐκ τοῦ συλλόγου τῆς προπαγάνδας τῆς Ῥώμης, καὶ ἐπομένως ἔχωσι τὰς ἐκδόσεις τῆς ἑαυτῶν προ-
χειρίσεως ὑπογεγραμμένας ὑπὸ καθολικῶν Ῥωμάνων Ἐπισκόπων.»

Καὶ ἐδῶ ποία ἀνθρωπίνη καρδιά οἰουδήποτε αἰῶνος, ἔ-
θνους ἢ θρησκεύματος συγκινουμένη μέχρι δακρύων ἐν τῇ καταπατήσῃ τῶν, ἡλίου λαμπρότερον, ἀναμφισβητήτων δι-
καιωμάτων τῆς κοινότητος ταύτης, δὲν οἰκτεῖρει τοὺς ἀ-
δικουμένους Ἕλληνας! — Τὸ ὅλως ἀπεχθὲς καὶ μισαρὸν τοῦτο
διάταγμα, οὐδὲν σεβόμενον, προτίθεται νὰ φέρῃ τοῖς ἀτυ-
χέσι Γραικοῖς οὐχὶ ἱερεῖς, οὐχὶ ὑπουργοὺς Μυστηρίων, οὐχὶ
διδασκάλους ἠθικότητος ἀλλὰ κατηχητὰς ἑτεροδόξους καὶ ξέ-
νους ἵνα προσηλυτήσωσι καταναγκαστικῶς αὐτοὺς καὶ τὰ
γυναικόπαιδα αὐτῶν ἐν ἀλλοτρίῳ θρησκεύματι! — Καὶ πό-
τε; Ὅτε ἡ δύσμοιρος Ἑλλὰς πτωχὴ μέσων, ἀπηνυδισμένη
ὑπὸ τῶν βαρυτάτων τοῦ Δεσποτισμοῦ ἀλύσεων καὶ καθαι-
ματωμένη ὑπὸ τῶν θανατηφόρων πληγῶν τοῦ βαρβαρωτέ-
τερου τῶν Τυράννων, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνὴν ὑ-
πὲρ τῶν πασχόντων καὶ ἀδικουμένων τέκνων τῆς! Ὅτε ὁ
Πεδεμόντιος Σάντα-Ρόζας μαχόμενος, πρὸ ὀλίγου, εἰς τὰ
ἑνδοξὰ τῆς Ἑλλάδος πεδία ἀπέθνησκεν ἐν Σφακτηρίᾳ τὸν
ἑνδοξὸν τοῦ μαχητοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας θάνατον, (1) ἵνα ὁ

(1) Τὸ ἑνδοξὸν τοῦτο τῆς ἐλευθερίας τέκνον, ὁ Κόμης Σάντορις Σάντα-
Ρόζας ἰγεννήθη τῇ 18 Νοεμβρίου 1783 εἰς Σαβουλιάνον, υἱὸς συνταγμα-

διὰ τέσσαρας δλοκλήρους αἰῶνας ὑποδεδουλωμένος Ἕλλην ἀπελευθερώσῃ τὴν κλασικὴν γῆν τοῦ Σωκράτους καὶ τὸ πρωτότυπον καὶ πρωτοφυὲς θρησκευμα τοῦ χριστιανισμοῦ! Ὅτε ἐπὶ τέλους ἡ μελωδικὴ Μοῦσα τῆς ἁνῶ Ἰταλίας ἐψαλλε τὰ ὑπεράνθρωπα κατορθώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἡρωϊσμοῦ!.... Τότε Φραγκῖσκος δ' Α'. ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς Συνθήκης τῆς ἱερᾶς ἐν Βερώνῃ Συμμαχίας, τῆς εἰπούσης ὅτι πάντες οἱ τῆς Ἰταλίας λαοὶ γίνωσιν ὁμοιόμορφοι τῷ Καθολικῷ Ῥωμαϊκῷ θρησκευματι, εἰσῆγεν ἐν τῇ γηραιᾷ Ἑλληνικῇ ταύτῃ Ἐκκλησίᾳ ἱερεῖς οὐνίτας, Γραικολατίνους, ἀγνοοῦντας τὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον· μολονότι κατ' ἐπιφάνειαν ἐπιβεβλημένον αὐτοῖς ἦν νὰ ἱεουργῶσιν Ἑλληνιστὶ καὶ τηρῶσιν ἐξωτερικόν τινα τύπον καὶ ἔθιμα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὥς δὲλεάζωσι καὶ ἐξαπατῶσι τοὺς ἐξ Ἑλλάδος προσερχομένους Ὁρθοδόξους.

Ἐν τοιαύτῃ ἀξιοδακρύτῳ θέσει λοιπὸν εὑρεθέντες αἱ δυστυχεῖς Ἕλληνες, ἐστερημένοι, τοῦτέστι, τῆς Ἐκκλησίας των, παρωθούμενοι εἰς τὴν δι' ὁμολογίας τῆς πίστεως ἄρνησιν τοῦ θρησκευματός των καὶ ὑποβαλλόμενοι ὑπὸ τὴν πνευματικὴν πηδαλιούχησιν ξένων καὶ ἄλλοθρήσκων ἱερέων· τινὲς αὐτῶν διαμαρτυρόμενοι ἀνεχώρουν μακρὰν τῆς Νεαπόλεως, καταλείποντες καὶ συμφέροντα, καὶ ἐμπόριον καὶ Ἐκκλησίαν—Ἄλλοι καίτοι διαμείναντες, ποτὲ δὲν προσήρχοντο, ὥς ἦν ἐπόμενον, νὰ ἱεουργηθῶσιν—Ἄλλοι ἐπὶ τέλους, καὶ οὗτοι δολίγιστοι, λυπούμενοι νὰ ἀφήσωσι τὸ κτῆμα τῶν πατέρων των, κλίναντες ἀκουσίως τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸ ἐπιβληθὲν αὐ-

τάρχου ἀποθνήσκοντες εἰς τὴν μάχην τῆς Μονδότης. Ἐπὶ νῆος ἐναγκαλισάμενος τὸ στάδιον τῶν ὁπλῶν προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν Ταγματάρχου. Διεργήσας πολλὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἐφυγὼν ἐξόριστος εἰς Ἑλβετίαν, Γαλλίαν καὶ Ἀγγλίαν, μετερχόμενος τοῦ μὲν τὸν συντάκτην ἐφημερίδος, τοῦ δὲ τὸν διδάσκαλον ὅπως πορίζεται τὰ τοῦ βίου. Τέλος τὴν 9 Μαΐου 1824 πολευὼν ἐν Ἑλλάδι, ἐφονεύθη εἰς τὴν Σφακτηρίαν — Ὁρα Pantheon dei Martiri Italiani ἢ τὴν ἐφημερίδα τῶν Μεδιολέων L' Emporio Pittorresco N. 11. Γράφων ποτὲ πρὸς τὸν φίλον του Οὐγον Φόσκωλον ἔλεγε «Εἴθε ὁ θεὸς νὰ ἐνώσῃ ἡμᾶς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῶν δύο μόνων μερῶν τοῦ κόσμου, ἅτινα τοσαῦτον ἀγαπῶ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, τροφῶν τῶν ἀγνωμόνων λαῶν τῆς Εὐρώπης.» Ὁρα τὴν ὑπ' ἑμοῦ βιογραφίαν τοῦ Οὐγου Φόσκολου ἐν τῷ 282 φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας.

τοῖς διάταγμα, προσήρχοντο μὲν, ἀλλ' ἐπ' ἐλπίδι ἀγαθοῦ μέλλοντος, ἵνα διεκδικήσωσι τὰ καταπατηθέντα δικαιώματά των.

Δ'.

Παρεκτός τῶν ἄχρι τοῦδε ρηθέντων ἔχομεν καὶ πλείσας ἄλλας ἐνδείξεις περὶ τῆς Ἑλληνικότητος τῆς ἐκκλησίας ταύτης, διότι

Α'. Ἐν τῷ χαρτοφυλακείῳ τοῦ Ναοῦ ὑπάρχουσιν ἕως ἐβδομήκοντα περιγραμμένα, αἱ πλείσται δυσανάγνωστοι, περιλαμβάνουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διαθήκας καὶ συμβόλαια, δι' ὧν οἱ ἐν Νεαπόλει ἀποθνήσκοντες Ἕλληνες διώριζον ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας, τῶν ἱερέων καὶ τῶν πτωχῶν τῆς κοινότητος διάφορα κληροδοτήματα. Δύο αὐτῶν εἰσὶν ἄξιοι λόγου· ἡ μὲν διαλαμβάνουσα συνθήκην τῆς ἀδελφότητος, ἀποφασίζουσιν, ἡγεμονικῇ ἀδείᾳ, πᾶς Ἕλληνα ἀποθνήσκον αὐτόθι, καὶ μὴ παρουσιαζομένου νομίμου κληρονόμου, νὰ κληρονομηται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος τῆς ἤδη καταστάσεως αὐτῆς· ἡ δὲ δευτέρα τὴν διαθήκην τοῦ *Καπετὰν Κοντοσταύλου*, προσδιορίζοντος χρηματικὸν ποσόν, ἐκ τῆς ἐπικαρπίας τοῦ ὁποίου νὰ νυμφεύωνται ἐν ἡ δύο Κοράσια ὀρφανὰ, ἐκ τῆς κοινότητος, ἀλλὰ γεννώμενα ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς *Ἑλλήνων*.

Β'. Ἐν τῷ Ναῳ ὑπάρχουν ἐπιτύμβιοι ἐπιγραφαὶ οἰκογενειῶν ἐπισήμων

1. Ἡ τοῦ Πολυχρονίου Τριανταφύλλου, φέρουσα οἰκόσημον μὲ κίονα καὶ λέοντα ὀρθιον, ἄνευ χρονίας.

2. Ἡ τοῦ Ἰωάννου Μουζάκη (ἑλληνιστὶ) μετ' οἰκοσήμου ἔχοντος δικέφαλον αἰτὸν, ἄνωθεν αὐτοῦ ἀστέρα καὶ τὰς λέξεις «*Ἰωάννης Μουζάκης*». Ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ χειρογράφου ὅμως φαίνονται δύο λατινικαὶ ἐπιτύμβιοι, αἱ εἶχε συνθέσει ἵνα τεθῶσιν ἐπὶ τοῦ τάφου του.

3. Ἡ τοῦ Ἀνδρέου Κοντοσταύλου καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Κορνηλίας Λάσκαρι (ἑλληνιστὶ) καλοῦσα αὐτὸν λαχεδαιμόνιον, μετ' οἰκοσήμου φέροντος χεῖρα κρατοῦσαν μάχαιραν, καὶ χρονίαν 1567.

4. Ἡ τοῦ Ἰωάννου Ρωσσέτου (Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ) ἀποκαλοῦσα αὐτὸν εὐπατρίδην Κορωναῖον, φέρουσα κράνον καὶ χρονίαν 1574.

5. Ἡ τῶν ἀδελφῶν Νικολάου καὶ Ἀγγέλου Μαῖσπέζη (Ἰταλιστὶ) ἔχουσα δικέφαλον ἀετὸν, ἔνδον τοῦ ὁποίου εἰσὶ δύο φρούρια καὶ ἄνωθεν αὐτῶν κράνος καὶ χεὶρ μὲ ἀναπεπταμένην σπάθην, ὑπὸ χρονίαν 1608.

6. Ἡ τῆς Αἰκατερίνης θυγατρὸς τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Δραγολέου, Κορωναίου μὲ οἰκόσημον ἔχον λέοντα κρατοῦντα σπάθην καὶ Σφίγκα περωτὴν, ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν κίονα καὶ ἄνωθεν αὐτῶν ἀετὸν δικέφαλον, μὲ χρονίαν 1604.

Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Μόλεα, ἦσαν καὶ ἕτεραι, τοῦ Νικολάου Σεβαστοῦ, τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαρίας Καλομεδῆκων, ἐξ Ἐπιδαύρου, τοῦ Πέτρου Διαμάντη Πατραίου, καὶ ἄλλων πολλῶν γεγραμμέναι Ἑλληνιστί· ἀλλὰ διορθωθέντος τοῦ ἐδάφους τῆς Ἐκκλησίας ἀφηρεύθησαν ἢ συνετρίφθησαν.

γ'. Ὅπισθεν ἐνὸς ἀργυροενδεδυμένου Εὐαγγελίου ὑπάρχουσι κεχαραγμέναι αἱ λέξεις «Εὐαγγέλιον τῶν Ἑλλήνων, ΛΟΠΑ'» καὶ κάτωθεν αὐτῶν τὸ οἰκόσημον τοῦ Ναοῦ.

Ἀναδιορθωθείσης τῆς Ἱερᾶς Τραπεζῆς, ἐπὶ τῆς προσόψεως αὐτῆς ἐσκαλίσθησαν «Ἔτει Θεογονίας ΑΨΟς'».

Ἐπὶ μεγίστης ἀρχαιοτάτης εἰκόνος τῆς Θεοτόκου ὑπάρχει «Ὁ τὸ χαῖρε πρὶν τῇ πανάγνῳ μηνύσας, τὰ σύμβολα νῦν τοῦ πάθους προδείκνυσι ὀνητὴν σάρκα ἐνδεδυμένος πότμον δὲ δειλιᾷ ταῦτα βλέπων.»

Ἐφ' ἐτέρας παλαιᾶς εἰκόνος τοῦ παρεκκλησίου ἀναγινώσκεται «Τεκμήριον εὐσεβείας Πολυχρονίου Τριανταφύλλου, κτήτορος τοῦ δε παρεκκλησίου τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὡς δηλοῖ ὁ προθύραιος αὐτοῦ τάφος καὶ ἀνετέθη Ἀπριλίου ΑΨΞς'».

Ἐπὶ τὸ ξύλον τοῦ τιμίου σταυροῦ, τὸ τιθέμενον κατὰ τὴν ἁγίαν ἐβδομάδα τῶν Παθῶν φαίνονται «Ποίημα τοῦ ταπεινοῦ καὶ εὐτελοῦς δούλου τοῦ Θεοῦ Εὐσταθίου Καρούσου τοῦ ἐκ Κεφαλληνίας 1772.»

Ἐτέρα εἰκὼν τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος φέρει «χεὶρ Κωνσταντίνου Τριανταφύλλου.»

Ἐπὶ τὸν ἀρχαιότερον δίσκον τῆς Ἐκκλησίας ταύτης διατελεῖ κεχαρταγμένον «Σκεῦος ἐξ ἀργύρου πρὸς τὸ τὰς ἐλεημοσύνας ἀπὸ τῶν διοικητῶν συλλέγεσθαι ἐν Ναῶ τῶν Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου ὑπὲρ τῆς Ἑλλήνων πτωχῶν βοήθειας.»

Ἐπὶ Μηναίου Παναρχαίου γεγραμμένον ὑπάρχει «Νῦν δὲ κτῆμα Κυρίου Ἀλεξάνδρου τοῦ Μοσχολέου.»

Ἐπὶ τέλους ἐφ' ἑτέρου Μηναίου ὑπάρχει ἡ ἐπομένη σημείωσις «1781 Ἰουλίου τέσσαρας. Ἀριθάρουμε ἐδὼ εἰς Ἀνάπολι καὶ ἦλθαμεν ἀπὸ Μάλτα καὶ μᾶς ἔβαλαν σὲ κοντουμάτζια ἡμέρας 28, ὁ Ἰωάννης Δευτεραῖος καὶ Σ'. Μανόλης Μαρῖνος καὶ ὁ Σ'. Ἀντώνιος Σαρακηνός.

Δημήτριος Ἱερεὺς Βαλαμόντες (1)

Κατέναντι δὲ τῶν προῤῥηθέντων προπηλακισμῶν τε καὶ ἀντενεργειῶν οἱ ἐν Νεαπόλει Ἕλληνες ποτὲ δὲν ἀπηύδισαν. —Ναὶ μὲν τινὲς ἐξ αὐτῶν, λόγῳ συμφέροντος ὑπετάγησαν· οἱ πλεῖστοι ὅμως, ὥς ἄλλοι Ἰσραηλῖται παρὰ τὸν ποταμὸν τῆς Βαβυλῶνος, μακρὰν τοῦ ἀφαρπαγέντος Ναοῦ των ἱστάμενοι, διεμαρτύροντο συνεχῶς κατὰ τοῦ πραχθέντος. Ἀδιάφορον, ἂν ἡ φωνὴ αὐτῶν, πνιγομένη εἰς τὰ γιγαντώδη καὶ καταστρεπτικὰ θρησκευτικῆς ἀντενεργείας καὶ φανατισμοῦ κύματα, καθίστατο φωνὴ βοῶντος ἐν ἐρήμῳ.

Πληρωθέντος ἐπὶ τέλους τοῦ παρὰ τῆς θείας προνοίας χρόνου καὶ ἀναβάντος τοῦ Βίκτορος Ἐμμανουὴλ ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς Ἰταλίας, ἀμέσως διαλυόμενα τὰ ψυχρὰ πάγη τοῦ δεσποτισμοῦ, καὶ ἐνδυόμενον ἐν ἀκαρεῖ τὸ ὥραϊον τῆς Ἰταλικῆς ταύτης χερσονήσου ἔδαφος τὸν χλοερὸν καὶ ἀνθηρὸν πέπλον τῆς ἀνεξιθρησκείας, τῆς Ἐλευθερίας καὶ τοῦ Συνταγματισμοῦ· ὥς δι' ἡλεκτρισμοῦ οἱ ἀρχαῖοι καὶ νέοι ἐν Νεαπόλει Ἕλληνες, μετὰ θρησκευτικῆς καὶ πατρίου ἀγάπης συνεδριάσαντες, τῇ 30 Μαρτίου 1865, συνομολογοῦσιν ἔγγραφον, δι' οὗ ἀποφασίζουσιν, ἐν δικαίῳ, νὰ ἐπανακάμψῃ ὁ Ἑλληνόδμητος οὗτος Ναὸς εἰς τὴν πρὸ τοῦ 1829 κατάστα-

(1) Οὐχὶ βεβαίως ὁ ἐφημέριος τῆς Λειψύργου, διότι ἐκεῖνος ἐκαλεῖτο Ἰωακὴμ.

σιν. Τοῦτέστι νὰ ἀποβληθῶσιν οἱ οὐνῖται ἱερεῖς ὡς ἀκατάλληλοι, νὰ προσλάβωσιν ἑτέρους ἐκ τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ὅπως ἱεουργῶσι καὶ ἐπιτελῶσι τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας συνωδῶ τοῖς Ἀποστολικοῖς Θεσμοῖς καὶ τῷ πατρίῳ δόγματι, τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦτο ἀφοῦ νομιμοποιήσωσι διὰ τοῦ ἐν Νεαπόλει Νομάρχου, προέδρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, ἀμέσως νὰ ἀποστείλωσιν ἀντίγραφον, τῷ αὐτόθι Γενικῷ τῆς Ἑλλάδος Προξένῳ ἵνα εἰδοποιήσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν. Τὸ συμφιλιωτικὸν τοῦτο ἔγγραφον τῶν 30 Μαρτίου ὑπῆρξε βεβαίως, ὡς ἄλλο προκατακλυσμιαῖον Ἀραράτ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὡς ἄλλη κιβωτὸς ἠδυνήθη νὰ σταματήσῃ πρὸς ὀλίγον ἢ τῆς Νεαπόλεως Ἑλληνικῆ Ἐκκλησία.

Ἄτυχῶς ὁμως τὰ πάντα ἐκτελέσαντες, δὲν ἀπέβαλον εὐθὺς, ὡς ἔπρεπε, τοὺς οὐνίτας ἱερεῖς! Ἀλλ' ἐνῶ ἀπετάθησαν τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει, ἵνα πέμψῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἱερεῖα κατὰλληλον καὶ καθέξῃ τὴν Ἐφημερίαν, οἱ Γραικολατῖνοι ἱερεῖς διετέλουν ἐν τῷ Ναῷ ἱεουργοῦντες.

Ἦμην ἐν τῇ πατρίδι μου, Ζάκυνθον, ὅτε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν καὶ πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Συνόδου Θεόφιλος, ὁ πολὺ ἀγωνισάμενος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, προσκαλέσας με ἐν Ἀθήναις μοὶ προέτεινε μετὰ τῶν λοιπῶν Σεβ. Συνοδικῶν νὰ ὑπηρετήσω ἐν Νεαπόλει τὸ ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. Προτάσει λοιπὸν τῆς ἀνωτάτης ταύτης Ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, ἐπισφραγίσαι τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐγκρίσει τοῦ Τρισεβάστου Βασιλέως μου, περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου 1865 διευθυνόμην εἰς τὸν πρὸς θν ὅρον μου.

Ὅποια δὲ ἐκπληξίς κατελάβετό με, ὅτε ἐλθὼν ἐν Νεαπόλει εὔρον τοὺς Οὐνίτας ἱερεῖς ἱεουργοῦντας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ! Ὅποιας δυσαρεσκείας καὶ προσβολᾶς ὑπέστην, μὴ βουλομένων αὐτῶν ἐγκαταλεῖψαι τὸν Ἱερὸν Ναὸν μας! πόσαι ἀγοραῖαι ὕβρεις, ἀπειλαὶ καὶ προπηλακισμοὶ προφορικῶς τε καὶ δι' ἐφημερίδων (1) δι' ὀλοκλήρους μῆνας μοὶ ἐξετοξεύθησαν,

(1) Ὁρα τὰς Ἐφημερίδας τῆς Νεαπόλεως Roma 223. L' Indipendente 190, 194, 198, 207, 208.—Popolo d' Italia 266 καὶ προπάντων τὴν Κληρικὴν Ἐφημερίδα Il Contemporaneo—12—ἥτις δι' ἐνὸς μακροσκελὸς ἀρθροῦ της Uno straniero che va cercando dritti nell' Italia, μ ο ὕ κ α λ α ν α ρ χ ῶ τ α ἰ ξ ἁ μ ἁ ξ η ς.

ἵνα ἀποθάρρυνόμενος γίνω ρίψασπις καὶ ἀναχωρῶν προδώσω τὴν ὑπὸ τοῦ ἔθνους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν δοθεῖσάν μοι ἀποστολήν!

Ὅφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἐν τῇ σοβαρᾷ ταύτῃ περιπτώσει, τῇ συμπράξει τοῦ Γενικοῦ Προξένου, τῶν ἐπιτρόπων τοῦ Ναοῦ καὶ τῶν φιλοεθνῶν ἀνεξαίρετως ὁμογενῶν, ἠδυνήθημεν νὰ ὑπερνικήσωμεν τὰ πολύπλοκα προσκόμματα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐξέδωκα ἀπάντησιν, Ἰταλιστὶ, τῶν κατ' ἐμοῦ ῥηθέντων, βασιζομένην ἐπὶ ἐπισήμων ἐγγράφων (1)· ἠξιώθη ἐπὶ τέλους διὰ συνεδριάσεως τῶν μελῶν τῆς Κοινοῦτος νὰ ἱερουργήσω τὴν 26 Σεπτεμβρίου 1865, ἡμέραν Κυριακὴν, ἐνώπιον διακοσίων καὶ ἐπέκεινα Ἑλλήνων, Ἑλληνίδων καὶ Ἑλληνοπαίδων καταδεδικασμένων τοσαῦτα ἔτη νὰ ἀφιστῶνται τοῦ πατρίου τούτου θρησκευτικοῦ κληροδοτήματος καὶ νὰ μνημονεύσω τὴν Ἱερὰν Σύνοδον, τὸ σεβαστὸν ὄνομα τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α', καὶ ἐκεῖνο τοῦ φιλοχρίστου Βασιλέως τῆς Ἰταλίας Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, ἃτινα προεκάλεσαν κρουνηδὸν τὰ δάκρυα πάντων τῶν ἐκκλησιαζομένων. Ναὶ, ἀγλαοφανὴς ὄντως καὶ ὑπέρλαμπρος ἀνέτειλε διὰ πάντα εὐρεθέντα ἐν Νεαπόλει Ἕλληνα ἡ ἡμέρα ἐκείνη, καθ' ἣν μετὰ πολυχρόνιον δεσποτισμὸν ἐπανήρχετο καὶ αὖθις ἐν τῷ Ἀνατολικῷ τούτῳ Ναῷ ὁ ἄγνός Ἑλληνομύτης, ὁ αἰείποτε συνδεδεμένος μετὰ τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως ἵνα λατρεύσῃ κατὰ τὸ πατριὸν δόγμα τὸν Θεὸν τῶν ἀθανάτων Πατέρων των. Χεῖμαρρος δακρύων ἀκουσίως τῶν ὀφθαλμῶν μου ἐξεχύθη μόλις εἶδον τοὺς παλαιούς ἀδελφοὺς μετὰ τῶν Νέων Ἑλλήνων, ἀσπαζομένους τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν καὶ συγχαιρομένους ἀλλήλοις διὰ τὴν ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ ἐπανόρθωσιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ σημειωτέον ὅτι ἐκτὸς τῶν παλαιῶν Γραικῶν καὶ τινων οἰκογενειῶν Ῥώσσων, ἐστερουμένων ἤδη Ἐκκλησίας Ῥωσσικῆς μετενεχθείσης ἐν Φλωρεντίᾳ· οἱ ἐν Νεαπόλει καὶ Καστελλαμάρε οἰκοῦντες Ἕλληνες ἀριθμοῦνται μετὰ τῶν γυναικοπαίδων των μέχρι τῶν 200. Διὰ τῶν ἐλιμενιζομένων ὅμως πλοίων μας καὶ τῶν συνεχῶς

(1) Ὁρα La Chiesa Ortodossa della Nazione Greca in Napoli, per l' Archimandrita Dr. N. Catrami—ἐ τὴν Ἐφημερίδα L' Italia N. 249.

προσερχομένων ἐν τῇ μεγαλόλει ταύτῃ ταξιθευόντων ὁμογενῶν, ὁ ἀριθμὸς γίνεται πολλάκις λίαν ἐπαισθητός. Ἐκτὸς τῶν πλοίων τῶν ὑπὸ Ὄθωμανικὴν Ῥωσικὴν καὶ ἑτέρων ἐθνικοτήτων σημαίαν, ἐχόντων ὀρθόδοξα πληρώματα, ἐν μὲν τῷ λιμένει τῆς Νεαπόλεως προσωρμίσθησαν πλοῖα Ἑλληνικά

Κατὰ τὸ 1864 Πλοῖα Ἑλλ. 150, τόνων 35469 μὲ ναύτας 1360.

Κατὰ τὸ 1865 Πλοῖα Ἑλλ. 189, τόνων 43048 μὲ ναύτας 1657.

Ἐν δὲ τῷ Καστελλαμάρε ἔνθεν ἐν διαστήματι μιᾶς ὥρας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου οἱ ἄνθρωποι μεταβαίνουν εἰς Νεάπολιν

Κατὰ τὸ 1864 Πλοῖα Ἑλλ. 572, τόνων 125992 μὲ ναύτας 5078.

Κατὰ τὸ 1865 Πλοῖα Ἑλλ. 440, τόνων 96097 μὲ ναύτας 3817.

Ὡστε εἰς ἀμφοτέρω τὰ μέρη κατὰ τὸ 1864 ἦλθον πλοῖα μὲ Ἑλληνικὴν σημαίαν 712, ἔχοντα ναύτας 6438, τὸ δὲ 1865, πλοῖα 629 μὲ ναύτας 5474.—Ἡδὴ ὅμως συστηθέντων ἀτμομύλων ἐν Νεαπόλει διὰ τὰ σιτηρὰ, τὰ πλοῖα θέλουν ἔρχεσθαι ἐν Νεαπόλει καὶ οὐχὶ εἰς Καστελλαμάρε, ὡς πρότερον.

Οἱ ἀποβληθέντες Γραικολατῖνοι ἱερεῖς φέροντες βαρέως τὴν ἀποβολὴν τῶν καὶ ὑποστηριζόμενοι ὑπὸ τινος προληπτικοῦ μὲν ἀλλ' ἰσχυροῦ Κληρικοῦ, ὃν αἴφνης ἡ χολέρα ἀφήρπασε· συνεμμάχησαν μετ' ὀλιγίστων, τοῦ αὐτοῦ φυράματος, Καλαβρῶν, καὶ κινήσαντες δίκην καθ' ἡμῶν, ἀποπειρῶνται νὰ διαψεύσωσι καὶ ἱστορίαν καὶ βασιλικὰ ἀρχαῖα διατάγματα, καὶ Παπικὰς Βούλλας, καὶ παλαιοὺς τῆς Κοινότητος Κανονισμοὺς καὶ τόσα ἕτερα ἐπίσημα ἔγγραφα, ἵνα ἐπαναλάβωσι τὴν κατοχὴν τῆς Ἐκκλησίας. Λησμονοῦντες οἱ ἄθλιοι! ὅτι ἔνδον τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἄνωθεν τῆς εἰσόδου τοῦ Σκευοφυλακείου, ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς μεγάλῳ γράμμασι φαίνεται τὸ ὅσον ἐπὶ Φερδινάνδου τοῦ Β'. ἀπεφασίσθη· τοῦτέστιν ὅτι οἱ Καλαβροὶ οὐδὲν δικαίωμα ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

Καὶ τῷ ὄντι οἱ μὲν Καλαβροὶ στρεψοδίκως λέγουσιν ὅτι

αὐτοὶ, ὡς καταγόμενοι ἐξ Ἑλλάδος, ἀντιπροσωπεύουσιν ἐνταῦθα τὴν Ἑλληνικὴν Κοινότητα.

Οἱ δὲ οὖν ἴται Ἱερεῖς δυνάμει τοῦ διατάγματος τοῦ Φραγκίσκου Α΄ καὶ τοῦ Συμβολαίου δι' οὗ μετὰ τῆς παλαιᾶς ἀδελφότητος καὶ ἐνεργείας τῆς ἐν Νεαπόλει Δυτικῆς Ἐπισκοπῆς, προσελήφθησαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐφημέριοι ἀμετακίνητοι (inamovibili) ἐξαίτουνται τὴν ἀποβολὴν τῶν Νέων ἀδελφῶν, τὴν εἰσαγωγὴν τῆς ὁμολογίας τῆς Δυτικῆς Πίστεως, τὸ ἀμετακίνητον αὐτῶν, καὶ τὴν εἰς χεῖράς των ἀπολαβὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Περὶ τὰ μέτα τοῦ λήξαντος Μαΐου (1866) ἐξεληούσης τῆς τοῦ Πρωτοδικείου ἀποφάσεως, ἀποβρίπτεται ἡ αἵτησις τῶν Καλαβρῶν, ὡς οὐχὶ Ἑλλήνων ἀλλ' ὑπηκόων τῆς Ἰταλίας, ἡ δὲ Κοινότης ἐπιβάλλεται νὰ πληρώνη ἰσοβίως τοὺς ῥηθέντας ἱερεῖς κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς ἀρχαίας ἀδελφότητος καὶ αὐτῶν συμβόλαιον, καίτοι ἐν μὴ ἐνεργείᾳ παρ' ἡμῖν.

Δῆλον δὲ τοῖς πᾶσιν, ὅτι μὴ εὐαρεστούμενοι, κινουσι πάντα λίθον, διὰ νὰ ἐφειβάλλωσι αὐτήν.

Ἐκαστος οὖν βλέπει ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἐν Νεαπόλει Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΕΙΣΕΤΙ ΛΕΛΥΜΕΝΟΝ, καὶ ὅτι οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν εἰσὶν ἰσχυροὶ καὶ ἀτίθασσοι.—Βασιζόμενος ὁμῶς εἰς τὰ ἐσχάτως, θεῖα συνάρσει, εὐρεθέντα ἔγγραφα, εὐελπίζομαι τῷ ἀπροσωπολήπτῳ Δοτῇρι παντὸς ἀγαθοῦ, Αὐτῷ τῷ ἀνεξάντλήτῳ πελάγει τῆς ἀνεπιβρέαστου θείας Δικαιοσύνης· ὅτι ὁ Ἑλληνισμὸς μετὰ τῆς Ὁρθοδοξίας, οὐ στερηθήσονται πλέον τῆς δικαίας καὶ νομίμου κατοχῆς καὶ κυριαρχίας ἐνδὸς Ναοῦ θεμελιωθέντος, κτισθέντος καὶ προικοδοτηθέντος ὑπὸ τῶν ἀοιδίμων, ἕνεκα τῆς Τουρκικῆς Τυραννίας, ἐλθόντων πατέρων μας· ἵνα λατρεύωσιν ὀρθοφρόνως τὸν τῆς ἀνθρωπότητος Σωτῆρα, οἱ ἐν Νεαπόλει παρεπιδημοῦντες καὶ πανταχόθεν ἐρχόμενοι Ἕλληνες.

ΤΙΣ Ο ΑΣ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023372

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ